

III

Antonio

(proloog)

Mager en bruin is Ida als hij haar voor het eerst ziet.

Ze zou zo naar binnen kunnen. De hordeur zit alleen maar met een magneetje vast.

Voor de derde keer belt ze, onbeleefd lang. Ze hoort hoe de tv. zachter wordt gezet.

Een man doet de hordeur open.

Ik ben op zoek Antonio Martinez, ’’ zegt Ida. ‘Hier, zijn adres, van een leraar in Boston.’

‘Tonio is er niet. Ik ben zijn broer, Angol. Kom binnen. Hoe lang blijf je?’

Hij loopt met Ida de trap af, sjuwt de fiets naar boven.

‘Hier, neem Tonio’s kamer.’

Ze blijft drie weken.

Antonio krijgt ze nooit te zien.

De laatste nacht slaapt Ida met Angol.

Overdag doorkruist ze Los Angeles. Angol heeft zijn werk, bij de Banc of America.

's Avonds kijken ze tv. Ida zit op een stoel. Angol hangt op de sofa. In de hoek onder het kussen ligt een schrift. Hij haalt het te voorschijn bij de aftiteling, schrijft elke Latino op uit het rijtje.

'Nee, zeg nooit "Chicanos." Mexican-American zijn wij, of Hispanics, ook goed, Latino's. Weet je dat eenderde van de inwoners hier Spaans als moedertaal heeft?'

'You want to see who all I dated?'" vraagt hij op een avond.

Hij haalt een doos uit de slaapkamer. Minirokken, avondjurken, helemaal bloot.

'Waarom is het nooit iets geworden?' vraagt Ida.

'De vrouwen hier willen geen Latino. Meisjes van de pampa, die kan ik zo krijgen.'

Ida stelt zich de woestijn voor, de vlakte voorbij Phoenix waar ze doorheen is gefietst.

Overal hemel en hoe op een dag Angol met z'n Buick de pampa op komt rijden. In pak. In zelf gestreken overhemd.

'El Paso is een prachtige stad, tegen een berg aan gebouwd. De huizen zijn wit en waar je ook kijkt zie je citroenbomen, sinaasappelbomen, palmen, oleanders.'

El Paso. Vloeiende overgang tussen twee klinkers, lange zachte 'z' waarmee hij zijn geboorteplaats koestert.

'Waarom ben je daar weggegaan?'

Stomme vraag. Ze had daar toch zelf gefietst? Ze was toch dwars door dat Diepe Zuiden gefietst. Of had ze de armoede daar soms niet gezien?

Ze logeert in de kamer van Antonio. Op het bureau liggen wanordelijke stapels. Ida verandert niets. Ze raakt nog geen boek aan. Ze bekijkt alleen de zijkanten. Filmkunde, EST, Cuba, macrobiotiek.

Wat EST eigenlijk betekent?

De E is van Erhardt, de s en t weet Angol niet. Die man maakt je in een weekend gelukkig. Je moet wel betalen. Veel.

In de keukenkastjes vindt Ida bruine rijst, sliertjes iziki, miso. Alsof ze haar eigen kast opentrekt. Het zijn de spullen van Antonio. Angol eet liever Kentucky fried.

‘Tonio is the artist, I am the businessman.’

Zestig was hun vader toen Angol geboren werd, Tonio kwam twee jaar later.

Angol verhuisde als eerste naar L.A., Antonio volgde.

In L.A. hebben ze een toneelvereniging opgericht voor Latino’s.

Ze moeten toch ergens oefenen, zegt Angol.

‘Wanneer komt Antonio?’ vraagt Ida.

Ik weet het niet. ‘Honestly, believe me.

Ida laat een kaartje achter.

‘For Antonio. Slept well in this bed of mister Unseen.’

Ze zet het kaartje op de koelkast, hoopt dat Angol het zal laten staan.

Op de dag vóór Ida’s vertrek is de uitreiking van de Oscars.

Die sandalen vindt Angol maar niks, maar o k, ook met sandalen mag ze mee. Met hem in de Buick. Met hem op de tribune zitten, kijken naar de aankomst van de filmsterren.

Na afloop gaan ze naar een Mexicaanse bar. Tussen de flessen is een enorm scherm geplaatst. Zo kunnen ze de uitreiking volgen. Ze drinken bier. Angol streelt haar rug. Is het daar al of is het thuis dat Angol vraagt: “Come and sleep with me.’

Zijn geslacht als klein vochtig tongetje in haar.

Hoe rustig je in de armen van een man mag liggen.

Daarna.

Op de dag van haar vertrek neemt Angol eerder vrij. Hij rijdt haar naar het vliegveld. Ida moet op het middenzitje komen. Ze draagt de blauwe viscoze jurk van de yardsale. Ze trekt de stof om haar lichtgewelfde buik. ‘Kijk Angol, van drie weken niks doen,’ zegt ze.

L.A. airport is één lange gang met uitzicht op de vliegtuigen aan de ene kant en met kiosken en bars aan de andere kant. Angol trekt Ida ergens naar binnen. Hij bestelt twee bier. Uit de binnenzak haalt hij een hoesje te voorschijn. Pasfoto’s.

‘Thank you for staying here,’ schrijft hij op de ene.

Í’ll miss you,’ op de andere.

‘Show your parents.’

Ze kijkt wel uit.

Trouwens, haar fiets dan? Mee in de auto?

Nee, haar fiets is gejat in de zevende straat.

Ze wist nog niet dat je de fiets daar niet moet laten staan, ook niet op slot.

Geen fiets dus mee terug in het vliegtuig.

Thuis koopt ze precies dezelfde van het verzekeringsgeld.

Een Peugeot.

Ze zegt het allang op z’n Amerikaans.

A puujeeooo.

Twee jaar later pakt ze de Peugeot goed in – ze heeft gezien hoe er gesmeten wordt met de pakketten – en vliegt opnieuw naar de States.

Een

Phoenix - Los Angeles

1

Alles aan deze aarde is samen getrokken. Het harde zand met de stenen; stramme cactussen, leerachtige blaadjes aan verhoude stengels. Langs de horizon valt de lucht in de diepte.

Er doemt een kale berg op waaraan haar oog zich kan hechten. Ida denkt aan een naam.

Liggend-hoofd-dat-schreeuwt, nee, liggend-hoofd-dat-geeuwt, dat-lacht.

Nee. De opening schreeuwt.

Ida duwt de mouwen van haar overhemd omlaag, voordat haar armen helemaal verbranden.

Er is niets tussen haar huid en de grijze katoen.

Robert fietst ver vooruit. Of ze dat niet erg vond?

Nee, helemaal niet.

Ida ziet haar melkwitte benen op en neer gaan.

Pafferig, bleek, zo zal Angol haar over een paar dagen zien. Of misschien wel bruin tegen die tijd. Hij zal lachen als hij dat ziet: bruin en dan ineens spierwit waar haar fietsbroek zit.

De ocotilla groeit overal met dunne staken. Als takken van een boom maar dan zonder stam. Als stam ondergronds die ontspringt zo gauw er geen aarde meer is. Als de kruin van een boom. Nou ja, kruin. Als omgekeerde bezem met de steel onderaards. De takken zijn echt zo dor als de neten. Ze doen niks totdat het een buitje regent. Dan schijnen ze los te barsten in rode bloemen.

De plant is hoger dan Robert. De stakerige kransen omlijsten zijn hoofd. Ida maakt een foto. Of ze het echt niet erg vindt dat hij steeds vooruit fietst.

Nee, echt niet.

Prettig vindt ze het juist. Hij is daar, ergens. Zij kan alle kanten op denken.

Robert zit gehurkt tegen een lemen gebouwtje. Budweiser, staat in rood neon boven de ingang. Nergens is een raam. Dichte muren zijn pantser tegen de hitte. Ida gespt het stuurtasje los.

Binnen duurt het even voordat alles vastomlijnd is. Aan de zolder hangt de eeuwige ventilator te zwaaien. Dolly Parton klinkt uit de jukebox.

Robert kiest een plek in de hoek. De serveerster brengt een ondoorzichtige kan met water, twee glazen met ijsblokjes. Het is bijna half twee, ziet Ida. Min acht.

‘Ze hebben diensten gewisseld.’

Ida kent Robert van de fabriek. ‘Zelfde tijden als Robert graag,’ deelde ze mee aan het uitzendbureau. Ze gingen altijd achter elkaar staan aan de inpakband.

‘Ga je mee, fietsen in Amerika,’ had ze op een middag voor zich uit gevraagd.

Als ze ook zouden gaan kijken waar de Olympische Spelen komen, o.k.

Hij heeft anderhalf maand de tijd, zij vier.

‘If I would stay,’ klinkt het.

‘O nee, niet weer Dolly,’ zegt Robert. Hij pakt wat munten uit zijn portemonnee, legt ze op tafel.

‘Ik heb haar in het echt gezien,’ zegt Ida. Bij de uitreiking van de Oscars.’

‘Was je daar dan?’

‘Nee joh, niet in de zaal. Buiten. Daar zetten ze altijd tribunes neer. Kun je die sterren aan zien komen in de Rolles Royce. Toen Dolly uitstapte was het publiek helemaal enthousiast. Robert loopt naar de jukebox met de quarters. Hij draagt bruine sandalen, echt geen gezicht onder die spillebenen van hem. Hoe heeft ze dit in godsnaam kunnen bedenken, om met hem langs Angol te gaan.

Het rinkelt vier keer in de jukebox. Robert houdt zijn vinger bij een nummer, drukt de knop in. Shit hé, dat trainingspak van minstens tien jaar oud hangt ongelijk over zijn rug. Had hij niet iets nieuws kunnen kopen?

De taart is mierzoet. Het witte is geen slagroom maar gebakken eiwit met suiker.

‘Iets anders dan haverkoeken,’ zegt Ida.

‘Van een week oud,’ vult Robert aan en hij doet voor hoe je zoiets moet kauwen. Ida lacht.

Ze vindt Robert ineens aardig.

Klik. Dylan klinkt uit de jukebox.

De mondharmonica maakt zijn stem melancholisch. Into her dark chamber she will greet you, in the shadows of the mesa she will lead you, Billy and you're going all alone.

Buiten is de lucht vol donkere wolken.

'Ik ben zo stijf als een plank,' zegt Ida. Ze staat zich uit te rekken.

Robert rijdt rondjes over het erf.

'Je vindt het nog steeds niet erg dat ik vooruit ga?'

'Nee hee.'

Ze hebben de voormalige autoweg voor zichzelf. Links en recht ligt het land ongebruikt. De ocotilla's sturen dorre stekelige takken de lucht in. Ze maken barsten in de donkere hemel.

'Hij heet Antonio,' zei Angol. 'Maar je zegt nntonio.'

De eerste letters nauwelijks hoorbaar. Ida slaat ze op tussen haar verhemelte en de tong.

Nnn, nnn, nntonio, de laatste lettergreep heel kort. Njo.

Nntoonjo, de middelste letters gaan vanzelf omhoog. Alsof iemand roept.

Nntoonjo, nntoonjo. Het wordt een soort zingen, langzamer als de weg omhoog gaat.

De bui barst los. Het stof op de grond spat uiteen in cirkels. Robert trekt zijn regenpak aan.

Hij stapt op en blijft dicht voor Ida fietsen. Nieuwe cirkels springen over de oude. De meest uitgedroogde zanddeeltjes stuiven het hardste weg.

Het einde van de bui schuift naar het noorden. Eén punt slokt alle wolken op.

De zon kan weer beginnen met stoven. Hoeveel uur nog voordat ze een plek zoeken voor de tent? Twee? Drie? Ze grijnzen Ida ineens toe. Hoe moet ze die door komen?

3

Robert slaapt. Onder de tent is harde woestijngrond. Ze moesten de touwtjes met stenen vast leggen.

'Samen in een tent? Jullie kunnen toch in een jeugdherberg slapen of zoiets,' had haar vader gezegd.

'Jij denkt er iets bij, ik niet,' probeerde Ida.

Niks mee te maken. ‘Zo hebben we jou niet opgevoed. En wat moeten zijn ouders er wel niet van denken?’

Haar knieholten en kuiten zijn verbrand. Iedere keer als Ida anders gaan liggen prikt de huid daar, gloeit. Ze legt haar benen languit. De huid aan de achterkant trekt.

Zijn ouders. Ida ligt zich alsnog kwaad te maken. ‘Wat zullen die wel niet denken.’

Ze ritst de slaapzak open. Ook haar tenen zijn verbrand. Ze voelen gezwollen.

Twee

Los Angeles

1

Klokslag zeven uur bellen ze aan. Geen Angol. Dan kan het nog wel even duren, vreest Ida. ‘Hier maar even wachten.’ Ze gaan bovenaan de trap zitten. Ida zoekt in de tas naar de chocolareep. With almonds, hun favoriet. Ze breekt de reep doormidden.

Hoe heeft ze dit kunnen bedenken: om met Robert bij Angol langs te gaan. Hier zit ze nu. Zich te schamen voor Angol die niet op tijd is. En zich te schamen voor Robert die een trainingspak van tien jaar oud draagt. Om zijn middel en om de polsen zijn de boorden roodwit gestreept. Hij lijkt wel een schooljongetje.

Welke gek gaat er überhaupt fietsen. Dat weet ze toch inmiddels: leuk idee maar begin er met niemand over. Voor je het weet wil er iemand mee en ineens staan de fietstassen ingepakt en moet je wel weg. Weg uit huis, weg uit eigen bed. Stom stom stom.

Ida’s blik valt op de handen van Robert. Groezelig. Ook dat nog. Wat moet Angol wel niet denken? Op de Alameda ging ineens een spaak kapot – geen wonder. Keding, keding, de betonplaten van die straat sluiten helemaal niet aan. Dus die fiets moest op de kop. Ida, chagrijnig en wel, had gevraagd: ‘Heb je dat wiel er eigenlijk wel goed in gezet op Phoenix Airport?’

Robert scheen zich niks van haar aan te trekken. Hij haalde de buitenband van het wiel, schroefde de kapotte spaak los en haalde die uit de velg. Ida kon hem volgen in de etalageruit die ze uitgebreid had staan te bekijken: Olympic T-shirts met Mickey Mouse in de kano, aan het hardlopen, aan het gewichtheffen. Tussen de T-shirts schemerde haar pafferige gezicht.

Robert was snel klaar.

‘Bij die Angol maak ik het wiel wel precies recht.’

De vliegrouete gaat precies over dit appartementengebouw. Zwarte gevaarten met knipperlichten dalen in het westen. De horizon is diep rood.

‘Deze herrie gaat de hele nacht door en gegarandeerd, elk half uur hoor je wel ergens een sirene. En o ja, halverwege de nacht slaat ineens de verwarming aan. Ik vroeg Angol wel of die thermostaat niet lager kon ’s nachts maar dat vond hij te koud,’ ratelt Ida.

Zij sliep altijd zonder dekbed. Van één keer weet ze het zeker, maar misschien had Angol haar wel vaker staan te bekijken.

Ineens veert Ida op. Antonio. Krijgt ze hem deze keer te zien?

2

‘Good evening.’

Even kijkt Angol naar hen. Dan pakt hij de leuning vast en komt sniffend omhoog. Ida herinnert zich ineens de ademstoten midden in een zin.

Boven trekt hij zijn gezicht in een glimlach, geeft Robert een hand, wendt zich naar Ida en geeft haar een zoen.

‘Sorry, I couldn’t catch the bus.’

‘De bus? Geen Buick meer?’

‘Nee, alles geïnvesteerd in de company.’

Angol steekt de sleutel in het slot, knipt het licht binnen aan, laat z’n aktetas vallen, duwt met de voet de tv aan, trekt de stropdas los en ploft neer op de sofa. De twee gasten bestaan niet meer.

‘Kom,’ zegt Ida. ‘We halen de fietsen naar boven.’

‘My father passed away,’ zegt Angol vanaf de sofa. Hij wijst naar het bidprentje op de koelkast.

Ida kijkt. Eenennegentig jaar. Pas overleden.

‘Vorige week?’

‘Ja. Tonio is nog thuis, bij moeder. Ik kon niet langer blijven. Veel werk voor de company. Kijk. Hij haalt een kaartje uit de binnenzak.

Balloons in Motion.

Angol Martinez, executive director.

‘Gelukt dus.’

Twee jaar geleden was de race al begonnen; wie mocht welke producten maken voor de Olympische Spelen.

‘Manuel doet de buttons. We hebben samen een kantoor gehuurd, aan de Figuora. Kom maar kijken morgen.’

Robert’s wiel maakt een fluitend geluid. Hij heeft kranten gepakt en zijn fiets op de kop gezet. Hij laat het wiel rondgaan.

‘Morgen niet. We blijven maar twee dagen en Robert wil van alles zien. Maar over een tijdje kom ik terug, alleen. Misschien kan ik jullie dan komen helpen.’

‘O.k. Laat maar weten wanneer je komt.’

‘Is hij jouw vriend?’

Ida kijkt boven het wiel. Geen slag meer te bekennen.

Of ze bier willen, vraagt Angol. Dan gaat hij dat even halen.

Ida rits haar fietstas open. ‘Ik ga douchen.’

‘Proost,’ hoort ze Robert zeggen.

‘Go for the gold man.’ Angol.

‘Nee, wacht. Op z’n Mexicaans.’

Met schijfje citroen, weet Ida nog. Maar of daar zout op ging of peper?

Of Robert een baan heeft, hoort ze Angol vragen. Ida hangt haar fietsbroek voor de hor.

‘In de fabriek?’ Angol schatert het uit. Robert had schoolmeester moeten worden, vindt hij.

Zo’n rustige jongen en dan die baard.

Ida zoekt naar lege klerhangers. Ze hangt haar T-shirt boven het bad. Ze drapeert haar onderbroek om een klerhanger. Hangt het hemd aan een derde. Morgen is alles weer droog in dit huisklimaat.

Dat zijn moeder wel onderwijzeres is, hoort ze Angol vertellen. Geweest is. Tot haar dertigste. Toen trouwde ze met Angols vader, weduwnaar, bijna zestig. Bijna zestig en toch kreeg hij nog twee kinderen.

‘Zij niet?’ vraagt Ida als ze de kamer in loopt. De ronde eethoek staat nog steeds bij het raam. Ida pakt een stoel, gaat zitten, legt haar schone voeten op een tweede stoel. Ze trekt het blikje bier open.

‘Kom, we gaan slapen,’ zegt Angol. Morgen moet hij vroeg op. Vanaf zes uur begint de telefoon alweer te rinkelen, bestellingen uit New York.

Angol keert zich naar Robert. ‘Zij slaapt bij mij.’

Mij best, denkt Ida.

Ze zakt weg in Angols matras. Over het laken ligt de donzen spreid met ruches, vage witte ondergrond met gekleurde bloemen. Het is nooit volledig donker in de stad.

Ida strijkt door Angols haren. Zijn handen gaan klam en gehaast.

‘Nee, ik wil niet vrijen,’ zegt Ida.

‘O.k.,’ maar achteloos schuift hij zijn geslacht weer tegen haar aan.

Ida moet denken aan thuis. Aan de kat van de burens, die haar huis binnen wil op zoek naar een restje melk. ‘Nee,’ zegt Ida en de kat blijft op de stoep zitten alsof hij zegt: dat was ik ook helemaal niet van plan. Maar ineens heeft hij toch een stap in de richting van haar deur gezet. ‘Nee,’ zegt Ida opnieuw. De kat gaat zitten, doet alsof hij zeer geïnteresseerd om zich heen kijkt maar als ze even niet op zou letten zou hij haar huis binnen glippen.

Ida stapt het bed uit, ritst de fietstas open, haalt de slaapzak eruit. Ze schudt de veren los en gaat op de vloer liggen.

Drie

Los Angeles – Baja California

Baja California – San Francisco

1

Stippen zijn hun fietsen. Zo enorm is het ijzeren hek langs de Mexicaanse grens.

Het niemandsland daar achter bestaat uit lichtgolvende heuvels. Er is gras ingezaaid.

De Amerikaanse wachtposten zitten in hoge torens. Schijnwerpers belichten de vlakte extra meedogenloos op deze klaarlichte middag.

Pal naast het hek loopt deze weg. Huisjes en aanbouwsels rukken op tot pal tegen het asfalt.

De bouwsels worden alleen maar onderbroken door onbestrate wegen die haaks op de grensweg staan. Ave revolucion, Ave ninos heros, leest Ida. De huizen en afdakjes houden elkaar overeind. De verf is afgebladderd. Roze. Lichtgroen. Hardblauw.

Hoe fel schijnt de zon op dit middaguur. Een magere hond scharrelt over de straat. Onder een afdak zitten drie mannen gehurkt.

Een matras, meer hebben ze hier niet nodig. Geld. En dan maar wachten. Wanneer kunnen ze de grens over? Wanneer kunnen ze het beloofde land binnen? Het land van de toiletten van porselein, van elektrisch licht.

Zoals Angol het zei: we mogen hier niet bestaan maar we moeten hier wel bestaan. Wie moeten anders de appels plukken in Joaquin Valley. De aardbeien, de avocado's? Juist ja, wij.

'Not me. You understand why I went to L.A.?'

Plotseling houdt Tijuana op. De dorre vlakte begint.

Loom beweegt Ida de trappers. Zondag. Haar tweede zondag van huis.

De hoeveelste voor hen daar onder dat afdakje? En zijn sommige van die optrekjes gehoord door vrouwen? Into her dark hallway she will lead you. In some lonesome shadow she might greet you. Billy you're so far away from home.

Patsj, een steentje vliegt opzij. En wat als haar band kapot gaat? Hier? Ida hoort de Pacific. Ze komen weer in de buurt.

“Zou dit hek doorlopen tot in de oceaan?” zegt ze.

‘Mmm,’ bromt Robert. ‘Soldaten genoeg om zo’n hek aan te leggen.’ Hij is nog steeds chagrijnig. Kilometers moesten ze over de Amerikaanse legerbasis fietsen.

‘Hoe zouden ze dat hek vastmaken in zee?’

Robert fleurt op. ‘Eerst storten ze beton en dan zijn er van die kikvorssoldaten die de paal daar met hun handen in duwen en die moeten ze vasthouden tot ze een signaal krijgen dat de paal precies recht staat. Helaas, net even te lang. Daar moesten andere kikvorssoldaten aan te pas komen. Met een zaag...’

‘Brr. Hoe laat is het eigenlijk?’ vraagt Ida.

‘Kwart over drie.’

Kwart over drie, kwart over twaalf, dan is het bij haar ouders nu kwart over zes in de vroege morgen.

De melkmachine bromt, de melk kolkt door de leidingen. Vader maakt de uiers van de volgende koe vast schoon. Dan doet hij de zuignappen om de tepels.

Moeder voert de varkens: vier scheppen meel in de trog, een emmer water erbij, roeren. De varkens schreeuwen zich schor tot moeder het houten bret naar voren haalt. Het is stil. Er klinkt alleen geslobber.

De grensweg maakt een haakse bocht. Ida racet er op af. Joeoe, de Pacific.

Highway 1 volgt de kustlijn. Deze keer over Baja California, Mexico.

Blauwe lucht. Streep. Blauw water met ribbels van golven.

De driebaansweg is uitgestorven. Ida zigzagt met de fiets. ‘Geen hond op straat,’ roept ze.

‘Behalve wij,’ zegt Robert.

Peaje. Toll. Robert wil met de fiets door de heuvels gaan.

‘Schei toch uit,’ zegt Ida. ‘Die hebben ons allang gezien.’

Het lege asfalt dijt uit tot zes stroken. Voor vrachtauto’s. Voor motoren. En vier voor auto’s.

‘Er is geen tarief voor fietsers,’ zegt de man in het hokje. Hoe ze dan in Ensenada moeten komen weet hij ook niet. Hij komt naar buiten, overlegt met een andere beambte.

Ze mogen achter het gebouw passeren.

Ida bedankt.

Ze slepen hun fietsen door het zand.

2

‘Daar wil ik staan,’ zegt Ida.

Op de parkeerstrook staat een kleine caravan. Aan de deur hangt een wasrekje met een spijkerbroek, twee blauwe onderbroeken, een T-shirt.

‘Alright.’ Natuurlijk mogen ze hier de tent neer zetten.

Ze zoeken een vlak stuk uit. De tent staat in vijf minuten.

Ida pakt het matje uit de fietstas, zoekt haar boek.

Robert haalt piepend adem en draait z’n rug naar Ida. Ze trekt de slaapzak verder over haar hoofd. Gelukkig maar dat ze een extra lange heeft gekocht. Ze wil de tent altijd een stuk open.

Jim heet de man van de caravan. Hij is leraar wiskunde, kon vervroegd met pensioen. Hij wilde het huis verkopen, gaan reizen. Zijn vrouw wilde niet.

‘So I went by myself.’ In de winter woont hij hier, in Mexico, in New Mexico. In de zomer staat hij ‘up there in Washington.’

Had hij het gevraagd, Ida was bij hem gaan slapen, misschien wel voor altijd gebleven. Net zo spaarzaam met woorden geworden als hij.

Dat ze altijd valt op mannen die ouder zijn.

Soms stelt ze zich voor dat ze een weeklang dag en nacht in iemands armen ligt, lichaam om haar heen, buik tegen haar rug, armen rondom haar hoofd. Handen die haar het lichaam terug zouden geven, zoiets denkt ze. Hier, dit is je buik, ik raak je buik aan, ik ga met volle hand over je buik, ik maak cirkeltjes met een vinger, nee, ik hoef niets van je, niets. Niets. Natuurlijk heeft ze dit nog nooit aan iemand gevraagd. Wie kan nu een hele week vrij nemen?

De volgende morgen vertrekt Jim vroeg. Naar Yuma, dune buggy races. Niet echt Ida’s favoriete hobby. Hoe dat had moeten gaan? De eerste dag al?

Ida zit. De knieën opgetrokken. Armen om de knieën geslagen.

Dit is geen plek om languit te liggen. Het strand is bezaaid met steentjes.

Stil is het evenmin. De scheepswerven beginnen pal naast dit stukje strand.

De oceaan is wijd in haar blikveld. Schepen verlaten de haven, worden kleiner. Andere komen aangestoomd. Vol met vis en vis en nog eens vis.

Ook al geen opwekkend gezicht om daar in de haven rond te lopen. Ida was er gauw weg gevluht. Al dat zieltogende daar onderin die boten.

Het stadje leeft van vis. Van toerisme ook trouwens, geweven poncho's waar het synthetische van af straalt. Muziekdoosjes, houten papegaaien. Eén verharde straat met kraampjes, dat is Ensenada. Je hoeft maar een zijstraat in te slaan en het zand begint. De stad wordt van de bewoners zelf.

Daar voelt Ida zich niet uitgenodigd. De kraampjes heeft ze nu ook wel gezien. In de haven vertoont ze zich niet meer. Hier zit ze dan.

Wat wil ze eigenlijk. Zij wilde toch op deze camping staan, hier in Ensenada. Een paar dagen rust, alles bij de hand. Allebei hun eigen gang gaan, ook dat wilde ze.

Robert maakt tochtjes met de fiets.

En zij. Ze hangt maar wat rond.

Ida staat op. Voor de tweede keer vandaag loopt ze naar de doughnut kraam.

Vroeger liepen over dit schiereiland geen dwarsverbindingen. Er waren alleen maar paden. Sinds vijf jaar is er een geasfalteerde weg. Deze verbindt de Pacific met de Golf van Mexico.

‘Too bad,’ schrijft de gids van de Automobile Club of Southern California. ‘Backcountry expedition in Baja is no longer possible.’

Niet dat deze weg Ida vrolijk stemt. Sinds ze de bergrug achter zich hebben gelaten, lijkt het of ze in een Hollandse polder zijn beland: immense akkers met sporen van tractor banden.

Een lichtgroen waas van maïspijpjes die tevoorschijn komen.

Daar ga je dan aarde. 4600 miljoen jaar met rust gelaten. Vanaf heden moet je opbrengen. Minstens twee keer per jaar. Je wordt bereiden, opengescheurd, bestrooid met kunstmest, bespoten met gif. Opbrengen zul je. Opbrengen.

Eén verschil met de vaderlandse polder. Hier zijn bergen in de verte. Bergen met punten en bergen met afgeronde toppen. Niets dat woest oprijst. En vochtige waas die alles toe dekt. Gebergte en vlakke in één blikveld.

5

Ida is geradbraakt. De grond is keihard hier. Ze had tenslotte een plekje gevonden, heup en benen om een bult, hoofd tegen een bobbel. Zo is ze dan blijkbaar in slaap gevallen.

Douchen. Slaapzak oprollen, in fietstas stoppen. Tent afbreken. Buitentent met pinnen in fietstas van Robert. Binnentent neemt Ida. Fietsflesjes vullen met water. Thee zetten. Matje uitspreiden. Eten. De derde zondag dat ze op reis is.

Zondag thuis is iedereen schoon. Zondag thuis zijn haar ouders blij, ze hoeven alleen het hoognodige werk te doen, koeien melken, dieren voeren. Het is nog nacht daar. Alle dieren en alle mensen slapen nog.

Ida denkt dat ze gek wordt. Al drie weken is ze hier maar ze is nog steeds in Nederland. En dat thuis van haar ouders is allang niet meer haar huis. Zeventien jaar heeft ze daar gewoond en al bijna net zoveel jaren woont ze daar niet meer. Wat zit ze toch steeds zo stom te denken.

Ida snijdt plakjes van de komkommer, plakt die op de pindakaas, vouwt de boterham dubbel.

Wat een hete ochtend. Nergens een boom te bekennen voor schaduw. Ida staart naar de passerende grassen in de berm. Ze ziet de streep asfalt oneindig ver door de heuvels gaan. Thuis gaan ze naar de kerk om tien uur. Binnen het gebouw is het koel en achter de ramen bloeit de Japanse kers misschien al.

Pfff, ze woont allang niet meer thuis en de kerk ziet ze nooit meer van binnen en die Japanse kers die is echt nog wel kaal in februari.

Ze zitten langs de weg. Hun fietsen steunen tegen elkaar. De laatste sinaasappels kunnen ze gerust opeten. Nog een uurtje, schat Robert. Dan komt er een gehucht waar ze water kunnen

halen, misschien iets te eten. Nee, aan Nederland denkt hij helemaal niet. Wel aan ijs- en ijskoud sap.

Een wit gepleisterd soort schuurtje is het met twee kleine raampjes. Loncheria.

Achter de bar staat een vrouw. Ze wijst naar de fietsbroek van Ida en lacht.

Ida bestelt koffie. En iets te eten por favor.

Wat haar man wil drinken, vraagt de vrouw.

Hij is niet haar man? Weer begint ze te lachen.

Sylvia heet ze. Toen de weg hier klaar was, zijn ze van daar gekomen, vanuit het noorden.

Sylvia is indiaanse. Haar man houdt de koeien, zij verzorgt de loncheria.

Hoeveel kinderen Ida heeft? Niet? Zij heeft er zes.

Op de uiteinden van de bar staan verdroogde agaves in een pot. Tussen de bladeren zijn zilveren slingers gedrapeerd. Op de planken langs de achterwand zijn ijzeren rekjes gestapeld. Eén is bezet met zakjes chips. De rest is leeg.

Sylvia's ellebogen rusten op de bar. Twee paar kinderogen komen net boven het blad uit.

Robert en Ida eten taco's met saus. Gaan ze naar San Felipe? Dan hebben ze geluk, daar is het feest vandaag.

Of ze de foto's op zal sturen, vraagt Ida.

Sylvia schrijft haar naam en adres op een Pepsi blaadje. Dan komt ze achter de bar vandaan en omhelst Ida. 'Adios.'

Ida stapt het felle daglicht in. Het is net of ze uit een middagslaap komt: even helemaal weg en doortrokken van een warmte die er eerst niet was.

De zon trekt alles samen. Haar altijd zo vasthoudende lichaam geeft zweet af, een druppel spat op Ida's been. Robert is verbaasd als ze wil stoppen voor een slok water. Hij is altijd degene die drinkt, zij nooit.

Cactussen bewaren hun vocht in de leerachtige buitenkant. Deze saguaro's kunnen wel twee jaar zonder water staat in het gidsje van de Automobile Club. Hun verticale ribbels bewegen naar binnen. En zand? Kan zand nog krimpen?

'Nog tachtig mijl,' zegt Robert. Al waren het er nog honderd twintig.

Inderdaad, er moet feest zijn in de stad. Alweer passeert hen een gammele truck met zondagse vrouwen en kinderen in de achterbak.

Plompverloren is daar het eerste huisje: grijs, vierkant, met kleine openingen. Lemen hut, schiet door Ida's hoofd. Ze weet niet eens of het van leem is. Of leem grijs is.

Er komen meer hutjes. Kriskras rijzen ze op uit de vlakte. Over een houten rek hangen de T-shirts. Die zullen hier in een mum droog zijn.

Maakt het iets uit of je een moeder hebt die elk kledingstuk met de hand wast, spoelt, uitwringt, ophangt of een moeder die alles in de wasmachine stopt? Ida's moeder wast nog steeds met de hand.

De weg maakt een haakse bocht. Ze zeilen San Felipe binnen.

6

Inderdaad. Feest. Wie vangt het varken? Het beest was ingesmeerd met groene zeep. Ze rende in het wilde weg het strand over. Reet de deinende mensenmassa uiteen.

Maagdelijk wit is het strand vandaag. Breed. Zonbeschenen.

Ida ligt, leest. Ze heeft geen handdoek nodig.

Dat de toerist hier palmen wil zien, heeft het stadsbestuur goed begrepen.

Ze zijn van ergens naar hier gehaald. Staak na staak rijst op uit het zand, waaiert uit in de hoogte. Ielig groen, ergens verloren daar hoog in de lucht. Ze zijn toch wel echt? Of zijn ze op deze stammen vast gemetseld?

Ze klimt omhoog naar de stenen kapel. De heilige maagd waakt over de stad.

Ida zoekt schelpen. Wat heet zoeken. Een beetje slenteren. Soms valt de blik op verbleekt roze slakkenhuis.

Morgen weer verder. Op naar het noorden. Jammer.

Ida legt het boek opzij. Ze wrikt heen en weer tot ze in het zand ligt.

Ze wil hier nog wel dagen blijven, weken wel. Hier, in de luwte van dit schiereiland.

Als Ensenada de rug is van Baja, dan is dit de buik. Als daar de schil was, hier is de binnenkant. Waren daar de rotsen, hier in San Felipe is het fijnste zand.

7

‘Hier kunnen jullie slapen, zij kan hier liggen,’ zegt de eigenaar en hij wijst naar de divan.

Ida had gevraagd of ze de tent op mochten zetten, bij zijn Pemex station.

‘Kom maar mee,’ had hij geantwoord. Opzij van zijn huis opende hij deze deur.

Ze loten om de divan. Robert heeft geluk.

Vier formica tafeltjes met stoelen. Een tv. Cafe annex Pemex gasoline station van Jesus.

Ida zegt hem na: Geesoos.

Zijn vrouw vond het hier te eenzaam. Ze was naar Mexicali vertrokken. Nee, daar komt hij nooit. Onmogelijk. Dit Pemex station is elke dag open. Soms komt zijn zoon hem opzoeken. Zijn zoon in landarbeider, in Ejido Durango, daar komen ze morgen langs. Eerst zien ze enorme zoutvlakten, dan zien ze groen groen groen. Een werkelijk vruchtbare streek. Nu tenminste. Vroeger niet. Vroeger overstroomde de Rio Colorado te vaak.

Jesus is zesenzestig. Pensioen? Al was het genoeg, hij wil hier niet weg.

Bang alleen? Jesus haalt zijn schouders op en schudt het hoofd. Hij zet een schaalje pinda's op tafel. Nee, niks ervan. Hij wil geen geld.

Ida wordt wakker van de stromende kraan. Er is maar een dunne wand tussen dit hok en het café. Ze gaat met haar kruin tegen het muurtje liggen. Ze hoort gesuis en dan whoem, gaspit aan. Whoem, nog één. Jesus zet ketels op het vuur. Dan verdwijnen zijn voetstappen. Ida hoort hoe hij het erf aanveegt. Ergens kraait een haan. Een auto komt met piepende remmen tot stilstand.

De klant rekent af. Jesus haalt de ketel van het vuur terwijl hij met de klant praat. Ida ruikt koffie door de kieren in de muur.

Zachtjes kleedt ze zich aan, slaat het jack om zich heen, stapt naar buiten.

Ze bestelt koffie en loopt met de beker naar de houten tafel op het erf. Jesus is tot hier gekomen met vegen: snoeppapiertjes, peuken, stokjes.

Jesus zet zijn eigen beker op tafel. Hij komt naast Ida zitten. De weg markeert de grens van de woestijn; aan de andere kant begint een moerassig gebied. Biezen. Wilgenopslag. Takjes fel door de zon omrand.

Jesus zegt niets. Ida zegt niets. Hun adem condenseert in de lucht.

8

‘Even liggen,’ zegt Ida. Altijd hetzelfde, zo gauw de tent staat.

Ze neemt een boek mee, maar leest geen letter.

Ze installeert zich languit op de slaapzak. De groene buitentent dempt het licht.

Vroeger ook al, op zondagmiddag. Wat zocht dat kind van zes zeven jaar daar in haar ledikant?

Achter het grof geweven gordijn is de bessentuin en daarachter zijn de kippenhokken. Ritmisch klinkt het getok, soms is er een afzonderlijke, naar boven uitschietende toon. Die legt het een ei, denkt Ida. De onderkant van het gordijn beweegt,, daar is het raam omhooggeschoven. Het is stil in huis. Het is zondagmiddag. Dan moeten ze allemaal rustig zijn. Dan slapen vader en moeder.. Waar doordeweeks geen tijd voor is, kan wel op zondag: langer slapen. Onder Ida is de stevige matras: geblokte jute die met stro is gevuld. Het raam is op de zuidkant: minuscule gaatjes laten licht door en bezaaien de stof met sterretjes. In het gordijn zijn crèmekleurige bloembladeren geweven, waar de roestbruine ondergrond doorheen schemert. Het middaglicht maakt vuurrode lijnen van de stengels.

Ida hoort hoe Robert een tak breekt. Was hij er niet, ze lag hier niet zo rustig. Behaaglijk draait ze zich op haar zij.

Doezelig kruipt Ida de tent uit. Op de binnenkant van haar knie is een rode vlek. Haar ogen zijn klein, die moeten wennen aan het licht. Nee, ze hoeft geen water over het gezicht. Ze wil heel langzaam wakker worden.

De Anza Borego woestijn strekt zich naar alle kanten uit. In de verte hangen de gebleekte spinnenpoten van de ocotilla scheef boven de grond. Ze lijken echt dood. Of barsten ze nog weer los bij de eerste bui? Ida rekt zich uit.

De grond is warm. Ze moet uitkijken waar ze haar voeten neer zet.

De scheve ocotilla is toch echt dood. Ida pakt de plant bij de wortels, sleept haar naar de tent. Voor het vuurtje straks.

Wijds is de woestijn. Overall rondom is horizon. Slechts dorre struikjes perst de bodem uit zich en gedrongen cactussen. Ida blaast over de takjes.

Het vuurtje brandt. Ida kijkt om zich heen. Het hoogst reiken de takken van de ocotilla. Ze maken barsten in de schemer. Robert roert in de pan.

Geleidelijk valt het donker in. De wereld komt dichterbij. Het vuur wordt het centrum. Het vuur is een driehoek. Ocotilla's zijn ook net driehoeken. Alleen omgekeerd. Hun punt boort zich in de woestijngrond.

‘Geen guacamole saus vandaag,’ zegt Robert en ze schieten allebei in de lach.

Woest was hij vanmorgen. Also declare vegetables, fruit and meat, stond op het bord bij de grens. Dus stopten ze hun eten in een plastic tasje en overhandigden dit met de paspoorten. Mandarijnen, komkommer en tomaten kregen ze terug, de avocado's niet. Robert had nog twee vingers omhoog gestoken en naar het tasje gewezen.

Doorlopen, had de douanebeambte gezegd. Volgende por favor.

Ida kreeg de hele morgen geen woord meer omdat ze zo laconiek gebleven was.

‘Lekker vandaag,’ zegt Ida. Ze schraapt haar bord leeg.

‘Ja hè, heel lekker,’ zegt Robert. Ze grijnzen. Weken eten ze al bonen uit blik met verse tomaten en verse paprika.

9

In de verte beginnen de heuvels. Een loodgrijze bewolking onttrekt de toppen aan het oog.

Over een paar uur zitten ze daar middenin.

Naast de weg liggen brokken steen. Had ze thuis maar een boek gelezen over de woestijn.

Dan kon ze nu stoppen en hurken en kijken of ze glad waren of grofkorrelig. Dan zou ze weten waar de kleur op duidde. Ze zou de steen bekloppen. IJkpunten zouden het voor haar zijn in deze dorre vlakte. Ida voelt de eerste druppels.

‘Bijna zevenhonderd meter hoog.’ Robert wijst het aan op de kaart. ‘Go for the gold.’

Pff, denkt Ida. Hij schijnt zelfs zin te hebben in de klim.

‘Troost je,’ zegt Robert. ‘Op het hoogste punt is een café.’

Ze doen plastic zakken om de spullen. ‘Volgens mij is de tent niet waterdicht,’ zegt Ida. ‘We zien wel.’ Robert ritst zijn jas dicht. Ida maakt de drukknoop van haar cape vast. De regen spettert op de stugge stof. Waarom zoekt ze eigenlijk nooit iets goeds uit? Een regenpak wilde ze niet, daar zweet je zo in dacht ze.

‘We hebben wel winddoorlatende,’ zei de verkoper. Te duur. Meer dan zeshonderd gulden.

‘Of probeer deze cape eens. En kijk hoe gemakkelijk. Twee doorzichtige stukken in de capuchon voor de ogen.’

Ida kon al geen nee meer zeggen. Zeker, de cape houdt de regen tegen maar vangt ook wind.

Ik red me wel als het zover is, denkt ze dan altijd. Een nieuwe tent? Och, die enkele keer dat het regent. Stom stom stom.

Haast geen bloed meer, enkel druppels nog die hoelang onderweg zijn geweest. Verdroogde stipjes in het verband. Ze bloedt nooit veel als ze op vakantie is. Ze zeggen dat natuervolken weinig menstrueren, maar ze zeggen zoveel. Onze moeders mochten niet wekken als ze ongesteld waren. Ze mochten geen vlees braden want dat zou bederven. Brood zou niet rijzen.

Ida mocht wel naar het toilet hier in dit cafeetje. Ze schuift de vitrage opzij. Bijna droog. Tussen de lariksstammen verdampt vocht.

Haar voeten zijn doorweekt en de sandalen soppen bij elke stap. Ida kijkt achter zich. Natte plekken in de gang.

‘Roodkapje,’ zegt Robert als ze buiten komt. ‘Zullen we maar doorfietsen tot Escondido, daar een motel nemen?’

‘Dan blijven we vannacht droog,’ zegt Ida zo neutraal mogelijk. Inwendig vliegt ze Robert om de nek. Altijd is zij degene die een motel wil. Robert nooit.

‘En dan kunnen we morgen heel ver fietsen. Eerst sjijjt omlaag naar de kust en dan een paar weken langs de Pacific, yes. Big Sur, allermooiste plek van de hele wereld. Daar móeten we een dagje blijven. of wil je liever doorfietsen en een paar dagen over houden voor San Francisco? Je zegt het maar, ik heb nog maanden de tijd.’

Ida hoort zichzelf ratelen. Een motel in het vooruitzicht en ze heeft weer praat voor tien.

Vier

San Francisco – Mendecino

Mendecino – Los Angeles

1

Dat moest je zelf weten, waar je de slaapzak neer legde. Het European Youth Hostel heeft veel aanbouwsels. Ida heeft gekozen voor het Light House, grote serre met een dak van glas.

Ze is wakker. Het is nog donker. Landt Robert nu zo ongeveer op Schiphol? Ida kijkt op het horloge. Dat ze een gladde stok moest zoeken, bedacht ze voor ze insliep. Maar hoe ze die aan de fiets moest vastmaken? En wel zo dat ze die met één haal los zou kunnen grissen? Ze had zich voorgesteld hoe ze een kerel een mep gaf en nog één en nog één. Ze had gevoeld waar in haar lichaam het allemaal meebewoog. Had ze de man geveld, dan zou ze de ruiten van zijn auto nog inslaan.

Het donker is veranderd in oranje weerschijn. Ida komt uit de slaapzak. Ze kleedt zich aan. Zacht trekt ze de rits van de slaapzak dicht, vouwt hem zo klein mogelijk op. Ze stapt over de slapende mensen heen.

Het is nog geen zeven uur als ze buiten staat. Brandweermannen spuiten de stoep schoon, twee mannen bouwen een stelling op voor de groentezaak. Verder is de straat nog leeg. In Chez Gerard staan de laatste stoelen nog niet op de grond maar ze mag alvast naar binnen. De bediende onderbreekt het dweilen, zet een beker koffie voor Ida neer.

De eigenaar komt binnen, krant onder de ene, stokbroden onder de andere arm. Hij schenkt Ida bij voordat hij zelf gaat zitten.

Wie binnen druppelt moet vaste klant zijn. Ze krijgen de soort koffie voorgezet zonder dat ze iets bestellen.

Ida wil eigenlijk opstappen maar ze laat zich voor de derde keer bij schenken.

Robert is weg.

Wind is altijd goed, vooral deze warme wind. Het wolkendek zeilt naar het oosten. Even is het stil, daar komt weer een vlaag, raakt de buitenkant van de acacia en schudt de hele boom door elkaar, strijkt langs Ida's benen, komt van achteren langs haar wang, even niets, dan frontaal tegen haar gezicht. Stilte. Beweegt de mouw van haar overhemd, raakt haar arm.

Ida neemt de laatste hap van de carot cake. De state forest waar ze zal kamperen is dichtbij. Voor de derde nacht alleen. Maar morgenvroeg kan ze hier naar toe: we serve breakfast.

Uit het bos is een hap genomen. Ida ziet de badgebouwtjes, tafels met banken, vuurplaatsen. Er is geen levende ziel te bekennen, nog geen ranger om het geld in ontvangst te nemen. Dat moet in een envelop in de bus.

Ze zet de tent op. Dan neemt ze langdurig een douche.

Als de laatste cracker op is, ziet Ida h oe hoog de dennen zijn die deze plek omsluiten. Haar buik trekt strak. Ze gaat in de tent liggen, vouwt de slaapzak dicht om zich heen.

Had ze niet beter  n het bos kunnen gaan staan. En dan die stomme fiets, iedereen ziet zo dat hier een vrouw ligt. Ida's hart bonst alsof ze bekert sterke koffie op heeft.

De fiets. Als ze die nu eens dwars tegen de tafel zet. Dan valt niet op dat er geen stang op zit. Of valt dat toch niet meer op? Is het al zo donker? Ida ritst de tent open en kijkt.

Duidelijk zichtbaar. Ze wurmt zich uit de slaapzak, steekt haar voeten in de sandalen en pakt de fiets. Shit. De tafel is te smal; stuur en zadel vallen er gewoon langs.

Dan maar plat tegen de grond.

Ida kruipt in de tent. Elk weekend een moord. Maar Amerika is groot.

Ze haalt diep adem.

Een auto. Even staat de tent in het volle licht, dan draait de auto de parkeerplaats op. Ida's ribbenkast is te klein voor het gebonk.

Ze hoort niemand uitstappen. Heel zacht opent ze de rits, kijkt onder de buitentent door.

Een truck, open achterbak. Een rood sigarettenpuntje. Eén.

Kwam die man er maar uit. Ze slaapt de hele nacht niet.

Haar fiets kan hij niet zien, dat is zeker.

Zal ze naar die auto toe gaan, vragen wat die man daar doet? Bang is ze toch al en dat blijft ze.

Ida denkt dat ze het niet durft.

Ze kleedt zich aan, gaat op haar knieën zitten, aarzelt.

Dan kruipt ze de tent uit, loopt naar de auto. Ze klopt op de ruit. Geblaf van honden.

‘Sstt,’ hoort ze. Een vrouwenstem. Het portier gaat open.

‘Sorry,’ zegt Ida.

De vrouw laat elke avond hier haar honden uit. Als de ranger weg is.

Waarom komt Ida niet mee, bij haar overnachten.

‘No thanks.’ Is niet meer nodig.

3

De *Haliotis Rufescens* heeft een grote schelp, zeker twintig centimeter. De naam is afgeleid van de steenrode kleur van de schelp. Aan de binnenkant zit een parelmoerlaag met een groenachtige glans. Het dier heeft een grote ronde voet die als steak geroosterd wordt.

Niet meer dan twee per persoon per dag, vermelden de bordjes op de state beach.

Het is zondagmiddag. Overal stijgt de geur van houtskool op. Daar gaan de dieren die vandaag de pech hebben, denkt Ida. Beide schelphelften waartussen ze dachten veilig te zitten belanden in de vuilnisbak. Ida pakt een schelp. Ze wrijft over de ruwe buitenkant.

Haar tentje staat beschut tussen de caravans. Hier blijft ze een paar dagen.

Het blauwe licht maakt de sanitaire ruimte kil. In de spiegel ziet ze de vier deuren van douches, toiletten. Naar rechts loopt het kunststoffen blad dat de beide wastafels omsluit.

Ida beweegt haar natte haren onder de droger. De bovenruitjes raken al lekker beslagen.

‘Good evening,’ zegt ze met omgekeerd hoofd tegen haar camperbuurvrouw. Broek aubergine kleurig, daarboven de onvermijdelijke nylon blouse.

Ida gaat opzij als de vrouw haar handen droogt.

Come over for morningcoffee.’

De dranger van de deur staat zo strak afgesteld dat het gebouwtje trilt.

Met elke haar los van de ander stapt Ida naar buiten. Ze hoort de oceaan.

Het natte goed hangt ze over de fiets. Drie wasknijpers. Zo waait niets weg. Ida kruipt in de slaapzak, op nog geen twintig meter van het water.

Het is schemerig als ze wakker wordt. Ida hoort het gebeuk van de golven. Haar haren voelen lekker zacht aan. Ze strijkt er doorheen. Knip maar flink kort, had ze in San Francisco gezegd. Dan denken ze eerder dat ze een jongen is. Een jongen alleen, dat is niet zo lastig.

De maan is half. D, p, dernier, premier. Dernier natuurlijk, laatste kwartier. De rechter lijn gaat precies over grijze kraters, muizenbeetjes in de lijn.

Het beeld is alweer anders: dunne wolkjes drijven voor de maan langs; het is of ze zeilt. De maan maakt een zwavelkleurige ring in wolkenflarden.

Op de state beach is alles in diepe rust. Zouden haar ouders alweer buiten melken?

Het is nog donker als vader de melkbussen van het rek haalt, ze op de kruiwagen tilt. De zeef komt in een bus te staan. Hij klemt een wit donzig rond velletje in de zeef.

Moeder maakt de kachel aan, zet de ketel met water voorin. Dan komt ze ook naar buiten, schudt intussen de haren naar achteren, knoopt de rode zakdoek om.

Ze loopt naar het weiland. Als donkere vlekken liggen de koeien in het gras.

'Kom,' zegt moeder tegen de achterste koe. Het beest steunt op haar knieën, zet de achterpoten onder zich, staat en sjokt met moeder mee. Mientje is een luie koe. Ze krijgt een tik met de stok, zachtjes. Nooit zal moeder de dieren slaan, zoals vader soms in zijn drift. Slaapdronken lopen de koeien voor moeder uit.

Vader bindt ze vast aan de afrasterpalen.

Vader en moeder pakken de kruk. Ze gaan links van de koe zitten, scheef. Het hoofd rust tegen de buik van de koe. De eerste stralen klinken verschillend. Die van moeder snel en hoog. Haar vader zet meer kracht met zijn handen. Per saldo melken ze even snel.

De volle emmer wordt door de zeef gegoten. Er blijft wit kantig schuim bovenop liggen.

In het oosten kleurt de lucht rood. Vader en moeder kijken precies die kant op, maar ze zullen echt niet tegen elkaar zeggen: wat mooi. Of het werk voor een minuutje stil leggen.

Half zes is vroeg en blijft vroeg. Het gras is al kort hier, denkt vader. Beetje bijvoeren vandaag. Moeder denkt dat ze na deze koe eerst de kinderen moet roepen. En een blok hout in de kachel moet stoppen.

Volle bussen zijn warm voor wie de hand er tegen houdt. Vader brengt de bussen naar de zandweg. Dan zet hij emmers en zeef op de kruiwagen en loopt naar het melkhok. De

poezen zitten te wachten. Lenig springen ze in de zeef en likken. Vort, zegt vader. Hij klikt het doorweekte velletje uit de zeef en gooit het voor hen op de grond.

De wolken zeilen naar links, de maan zeilt met dezelfde snelheid naar rechts.
Ze is verdwenen als Ida opkijkt. De vlokken van wolken zijn nu zwart met doorschijnende witte randen. Hersenkwabben. Drooggelegde stukjes land.

4

Het is zoiets als cirkelen wat Ida doet. Het is zoiets als lussen maken. Het midden is de tent.

De state beach is gelegen op een strategische plek. De Gualala River kronkelt langs de heuvel omlaag en ontmoet de oceaan als brede kreek, als lage monding, als stenige ondiepte. Ida loopt met blote voeten over de keien. Ze zoekt stukjes schelp, afgesleten en afgesleten tot paarlemoeren brokjes. De volle schelpen laat Ida graag aan de campinggasten over.

Ze ligt languit naast de tent. Leest.

Ze gaat de heuvel op. In een mum is de oceaan verdwenen. Uit het zicht. Uit het gehoor. Redwood bos. Dunste smalste denachtige bomen alleen zo kaarsrecht. Kruinen niet dicht. Kruinen zo licht doorlatend. Alles groen. Alles zo groen. Het water in de rivier stroomt van steen naar steen. Orchidee groeit op omgevallen stam. Vergeet mij nietjes bloeien als in Nederland maar dubbel zo groot en dubbel zo weelderig en dubbel zo blauw.

5

Er staat nog een tent op het hike- en bikeveldje. Een donkerblauwe koepeltent.
Tegen de tafel staat een fiets met hoog zadel.
Hoe weet je zoiets? Onmiddellijk, vanaf het moment dat Ida hem uit het toiletgebouw ziet komen: natte krullen, handdoek over de schouder geslagen.

Samen eten? Goed.

De helft van haar rijst schuift ze op zijn bord. Zij krijgt dunne groene bonen en sla. Steve is plafondrestaurateur. Hij deelt zijn opdrachten zo in, dat hij kan fietsen naar zijn volgende klus. Veertien dagen geleden vertrok hij uit Seattle. Hij is onderweg naar Santa Cruz.

Een goede tent, inderdaad, die heeft hij. Als het regent fietst hij niet en hij wil toch comfortabel kunnen zitten.

‘So where have you been till now?’

Welke vragen en welke antwoorden doen er niet meer toe. Ze klinken Ida in de oren als van heel ver. Hier is haar levende kloppende lichaam, wakker tot in alle uiteinden.

De afwas is snel gedaan. Ze besluiten naar omlaag te klauteren. Naar de kreek. Er zijn droge rotsblokken om op te zitten. Steentjes tikken zacht tegen elkaar, opgetild door een golf die terugtrekt.

Wanneer het vloed zal worden, vraagt Ida. Dan moeten ze wegwezen hier.

Dat ze vandaag daarboven was. Dat er een redwood stam dwars over de rivier gevallen was, hoeveel jaar geleden al. Dat er varens op groeiden. Orchideeën.

Als ze dit hier mooi vindt moet ze zeker naar Oregon en Washington gaan. Zoveel weelderiger. ‘Though much more rain.’

Ida raapt twee stukjes schelp op, binnenkanten van de Haliotis, geschuurd en geschuurd en geslepen en geslepen. Steve staat achter haar. Hij gaat met zijn vingers over haar hoofd. Hij streelt haar nek, haar schouders.

Ida wrijft met haar duim over de stukjes schelp. Hoe glad.

Steve legt zijn handen om haar hoofd, beweegt het naar achteren, komt met zijn lippen over haar gezicht.

Het gaat zo zacht dat Ida niet eens weet of hij haar huid raakt.

Jij poetst je tanden lang, zegt hij als Ida zijn tent binnen stapt. Hij ligt bloot op zijn slaapzak. Ida spreidt de hare over hem uit en gaat zitten. Ze wurmt zich uit de spijkerbroek, vouwt hem omslachtig op, legt hem achter de slaapzak. Ze trekt het T shirt uit, schudt het los. Bh uit, onderbroek uit. Alles uiterst netjes opgestapeld aan het voeteneind.

Steve duwt zich omhoog.

Niet te zwaar?

Hij komt weer liggen. Hij legt zijn gezicht tegen de slaapzak.

Ineens verslapt zijn lichaam. Zijn schouders hangen los over de hare. Zijn voeten vallen naar opzij. Steve slaapt.

Zijn buik past tussen haar heupen. Ida ademt hem na. Ze denkt aan zijn nek. Wordt die niet te stijf zo? Zijn hoofd valt zo ongeveer in de diepte. Ida wurmt haar arm onder zijn voorhoofd.

De spieren in haar liezen beginnen pijn te doen. Haar opgetrokken knieën gaan ervan trillen. Voorzichtig legt ze haar benen tegen de grond.

Haar zij wordt koud. Met de voet kan ze niet bij de slaapzak. Haar hand wil ze niet weghalen, dan wordt Steve misschien wakker. Laat ook maar. Waar hij op haar ligt, is ze warm.

‘Steve.’

‘Sorry,’ zegt hij. ‘I slept.’

Hij komt half overeind, gaat uit haar. Hij haalt het condoom van zijn penis, rommelt in zijn tas, vindt tissues. Hij doet de onderbroek aan, legt de slaapzak over hen heen, trekt Ida tegen zich aan.

‘Jesus Christ, how cold,’ zegt hij. Hij neemt haar been tussen de zijne.

6

Ze fietsen de camping af. Bij de weg stoppen ze. Bye bye. Dunste kus.

Op highway 1 gaan ze uit elkaar.

Ida kijkt een paar keer achterom. Steve kijkt niet om.

De eucalyptussen verroeren geen blad. Lupines bloeien in de berm.

Op de heuvel grazen schapen. Ze hebben zigzagpaadjes gemaakt in het gras. Ida stroopt een mouw op, ruikt aan haar arm. Schapen, wat voelen jullie als jullie gedekt zijn? Lig je dan de hele dag te suffen op de helling?

Vannacht heeft Ida haar reisplan veranderd. Ze wil naar Seattle, neemt vandaar de Greyhound terug naar LA. Ze wil dat overdadig groene noorden zien.

Ida strijkt door de haren. Achteraan begint de hand, glijdt over de haren naar voren, gaat tegen haar gezicht omlaag. Zijn geur. Tenminste nog zijn geur.

7

Op de state beach is niemand. Het is een grote grasvlakte, door een haag van bomen in tweeën verdeeld. Chemische toiletten en een giervat vol water, dat is alles.

Tegen de boomrand. Daar wil ze haar tentje neerzetten.

Ida verzamelt dor blad. Vannacht zal ze zacht liggen.

Het strand is bezaaid met stammen. Gladgeschuurde. Uitgebeten. Ida loopt over een stam, springt naar de volgende, rent zonder de grond te raken.

Ineens stopt ze. Het helpt niet. Het blijft hier een naargeestige bedoening, deze uitgebleekte boombotten en dit constante gebeuk van de oceaan.

Ida loopt terug naar de state beach.

Het is ook altijd hetzelfde: ze wacht te lang met het aantrekken van sokken, van een trui.

Dan zit de kou al diep. Met de armen om zich heen geslagen loopt ze naar het giervat.

‘Poets toch niet zo hard,’ zei haar vader altijd als ze haar tanden poetste bij de keukenkraan.

‘Je schuurt ze nog kapot.’ Het was ook nooit goed bij hem. Een korte rok was te kort, een lange rok was te lang. Waarom zette hij hen niet vast net als de koeien, halsband om de kop en daar sta je dan de hele winter. Eten uit de bak voor je, poepen in de goot achter je.

Waarom zette vader hen niet vast als hij toch geen last van zijn kinderen wilde hebben. Of – een beetje vriendelijker – waarom zette hij hen niet bijeen in een kalverhok: houten spijlen om de melk doorheen te slobberen, stro om op te liggen en een bespinragd ruitje zodat je nog net kan zien of het dag of nacht is?

Ida spoelt de tandenborstel schoon en slaat de druppels er uit. Ze rilt als ze naar de tent loopt. Ze kruipt in de slaapzak, ritst de tent dicht. Potdicht. Ze ligt op haar zij, trekt de knieën op, wikkelt de slaapzak rondom haar voeten. Ze legt een hand op de ribben, de

andere tussen haar benen. Haar vingers worden lekker warm maar haar voeten. Languit zou ze moeten gaan liggen zodat het bloed kon gaan stromen. Ze gaat geen centimeter verliggen. Voeten, billen, dijën, alles blijft koud.

Ida is half in slaap als ze een knal op de tent hoort. Verstijfd blijft ze liggen. Ze legt een arm om het hoofd en drukt zich platter tegen de grond.

In haar oksel ontwaart ze zijn geur. Ook al typisch zoïets van haar: om eenmalig vrijen tot levenskunst te verheffen in plaats van op te merken dat toch niemand bij haar wil blijven. Ze kan bijna niet meer ademen. Ida gaat op haar zij liggen, benen languit. Het helpt niks dat ze haar voeten tegen elkaar wrijft: die blijven steenklompen.

Een goede geest moet de tent doorblazen hebben: helemaal warm wordt ze wakker. Ida strekt zich uit en gaat op haar rug liggen. Buiten de tent wordt het licht. Ze heeft gedroomd. Het was zo'n behaaglijke droom. Het was oorlog.

Ze verstoppen zich op de deel, onder jutezakken. Er komen soldaten langs het raam. Dan komen ze terug gelopen. Ze duwen Ida's vader voor zich uit. Hij weet dat hij gedood zal worden. Hij vraagt of hij thuis mag blijven tot de volgende morgen. Hij zweert dat hij zich dan melden zal. Het mag. De hele nacht wiegt en kust hij Ida: 'Duuke duuke duuke.'

Het was maar een elzenprop ziet Ida, als ze de tent open ritst.

8

Het is minstens windkracht zeven vandaag. Ida draait de highway op. De wind beneemt haar zo ongeveer de adem.

Elke vlaag is een harde straal. Ze krijgt er teveel van binnen als ze haar keel opent. Een beetje lucht nemen kan niet.

De lippen heel iets van elkaar, zo trapt Ida met haar hele lichaam tegen de wind in.

Waar ze op het zadel zit kleeft het. Vruchtbare tijd, zegt haar vagina.

'De vrouw moet de man als het ware op zuigen,' psycholoog van haar werk met wie ze een keer meereed. Geobsedeerd mannetje. Hoezo zoïets zeggen tegen een stagiaire die met hem

meerijdt. Hoezo opzuigen. Niets hoeft. Niemand hoeft hier aan te pas te komen. Niemand hoeft iets te vervolmaken.

Bij de dieren, ja, bij de dieren thuis wel.

De tochtige koe bespringt andere koeien. Ze wordt uit het weiland gehaald en achter het huis aan de deurklink vastgezet. De inseminator komt en spuit het bestelde sperma in. Het varken wordt door Toon opgehaald in een aftands karretje. Toon heeft een beer. Hij brengt het varken de volgende dag thuis, vader betaalt hem dekgeld.

Ida peddelt in de laagste versnelling. Ze is gewend geraakt aan de wind. Tussen de vlagen door haalt ze diep adem. Alleen dat fijne zand, daar raakt ze niet aan gewend. Soms danst het asfalt voor haar ogen.

Ze zou maar weinig moeite hoeven te doen, ze zou de spieren van haar vagina iets samen hoeven te trekken. Ze doet het niet.

9

Ida fietst door tot het toiletgebouw. In de luwte kan ze mooi haar tentje opzetten. Er staat een camper op de state beach, gelukkig maar. Ze is hier niet alleen.

Ze steekt de pin steeds naast het lusje. Rottige opwaaiende zandvlagen.

De camper is van Ellis en Jill. Of ze thee komt drinken.

Blij dat jullie hier ook staan, zegt Ida.

Ida ligt op de rug in haar tentje. Het donker beweegt. Ida wrijft zich de ogen uit.

‘Where are you from,’ had Ellis gevraagd.

‘From de Achter... no, from Holland.’

O, uit die achterlijke hoek, zouden ze in Holland zeggen. Of ze zouden zeggen: a, je bent een Tukker.

Tukkers wonen in Overijssel, de Achterhoek ligt daar onder, zegt Ida dan mechanisch.

Achterhoek. Zandgrond. Over lange afstanden meegevoerde kapot geschuurde kiezel, die na de laatste ijstijd daar is neer gewaaid, in vlakten tot stilstand is gekomen, in bulten is neergelegd. Zand, afgewisseld met moeras. Onbegaanbare hoek. Niets groeit op kiezelgruis tenzij het bemest wordt.

Hij werkt hard voor jullie, zei haar moeder altijd als Ida klaagde over vader. Maar welk kind proeft zijn zorg in de aardappels van elke dag?

Zand is zo grofkorrelig dat alle regen er doorheen zakt. Geef ons heden ons dagelijks brood, klonk het driemaal daags en wie sprak tijdens het weerbericht kon een klap verwachten.

Zandgrond, zandweg en boerderijtjes tegen de aarde gedrukt zo ongeveer. Hoeveel langs hun zandweg - die niet eens een naam had, geen enkele weg overigens buiten de bebouwde kom van het gehucht. G 260, op dat getal stond hun boerderijtje. Ida telt in gedachten. Het zijn er zeven. De weg is nog geen halve kilometer lang. Niemand is meer dan de burens, niemand is minder. Iedereen heeft even weinig. Het woord u kent haar dialect niet. Ij of ow, nooit u. Altijd heb je die burens nodig om een paard te lenen of een werktuig. Om samen te dorsen. Om opa's en oma's te begraven. Zo wordt de zandgrondbewoner een zeer aangepast mens en iemand die zich voor het overige niet laat kennen.

Ze heeft gelezen over de klankverschuivingen in de Nederlandse taal. Hoe het Achterhoekse nog veel oorspronkelijke klanken kende. Ha, eindelijk iets waar ze trots op kon zijn. Ida was lijsten aan gaan leggen: hoes, huus, huis, kroeke, kruuke, kruik, blieven, blijven, kriegen, krijgen, zwiegen, zwijgen, zoere proemen, duuster, gefluuster, gesmuuster...

From Holland? How wonderfull, had Elles gezegd.

10

Nee, daar wacht ze niet op. Op de koffie van de vrouwen zo gauw ze eenmaal wakker zouden zijn.

Bye bye, have a nice day schrijft Ida op een briefje. Ze legt het klem op de picknicktafel.

Haar ogen zien nog steeds onscherp.

Ze fietst de state beach af, draait highway 1 op. Als ze haar ogen half dicht knijpt heeft ze het minste last.

Het is rustig in het restaurant. Een enkeling zit nog aan het ontbijt. Ida wil bij het raam zitten. Ze schuift zover mogelijk door over de bank van skai.

Het gegolf in haar ogen blijft. Ida is bijna bang dat ze haar koffie om zal stoten. Ze beweegt haar hand vlak boven het roze kleedje, tot ze de onderkant van de beker voelt. Ze duwt het vorkje door de appeltaart, brengt de hand naar de mond. Alsof de hand los van haarzelf door de lucht zweeft. Het zweet breekt haar uit. Ze moet hier weg. Nu.

Ze legt het geld neer, schuift over het gladde blauwe skai naar rechts. Langs het taartstuk druipt slagroom omlaag, de witte plas op het schoteltje wordt breder. Het lukt Ida om te gaan staan. Ze houdt de ogen strak op de deur gericht en loopt.

Buiten haalt ze diep adem. Ze wil op Tonio's bed liggen, in Angols bed desnoods, met hem vrijen, alles goed. Al stookt hij het 's nachts vijftientig graden, geeft niks.

Ze wil niet meer verder. Ze hoeft al niet meer naar het noorden al is de natuur daar nog zo weelderig. Ze moet terug. Ze moet ergens kunnen liggen. De state beach met Ellis en Jill, die haalt ze niet eens meer. Bij het eerste huis het beste huis zal ze aankloppen.

Ida houdt zich vast aan het stuur en loopt. De oceaan ligt nu rechts van haar. De branding heeft geen witte koppen meer zoals gisteren. Gladjes strekt hij zich uit. Turkoois met irritante zilveren golfjes waar ze alleen met toegeknepen ogen naar kan kijken.

De cadans van het lopen is een eigen leven gaan leiden in haar hoofd: die gaat door als Ida stil staat. En als ze weer loopt is het of haar voeten bonken tegen asfalt.

11

'Bernard.'

Zet maar op, waar je wilt.

Blijf maar zolang je wilt, had hij ook gezegd. De badkamer is daar die deur in.

En of hij geen dokter moest halen?

'No thanks.'

Hij was verder gegaan met graven want sorry, hij had haast. Volgende week kwam er een groep, dan moest de badkamer klaar zijn.

Ida duwt haar fiets door het hoge gras. Een poesje huppelt mee. Goed gegokt, denkt Ida.

Ze stopt bij een oud schuurtje. De deur staat open, is scheefgezakt.

Ida ritst haar fietstassen los. Ze pakt het zakje met tentpinnen, maakt de knopen los en laat de pinnen rammelend in het gras terecht komen.

Niets kan haar meer gebeuren. Ida ligt. Ze heeft het jack onder haar hoofd gevouwen. De lichtgele binnentent trilt. Het beeld begint onderaan, gaat naar boven, flitst omlaag en weer razendsnel omhoog.

De poes vindt het leuk om zich onder de buitentent door te wurmen. Ida ziet haar als grijze vlek opduiken. Soepel springt ze door de smalle tussenruimte, zonder het gele katoen ook maar iets te raken.

Ida gaat op de zij liggen, trekt de knieën omhoog, legt de arm om haar hoofd.

Overal tintelend warm, klam bijna, wordt ze wakker. Ze gaat op de rug liggen. De binnentent hangt bol. Ida kan zien hoe de draden geweven zijn.

Ze sluit het rechteroog, ziet de haartjes op haar neus. Als ze het linkeroog dicht doet, verspringt de neus. Ze doet de ogen bijna dicht: ziet haar eigen winpers tegen de donkergele slaapzak.

Ida ritst de tent open. Er staat een bord met een pandeksel. Twee wasknijpers aan weerszijden. Een sandwich. Ei. Avocado.

Ongewassen en ongekamd zit Ida tegen het schuurtje. Haar wangen gloeien nog. Broos als een oud vrouwtje zit ze hier: het middaglicht is precies goed, de afbladderende verf is precies goed, het zitten hier is precies goed zolang ze zich voegt. Wil ze iets teveel, dan verstoort ze de breekbare orde.

12

Ida zit op een blok hout. De fiets staat op z'n kop. Waar de spaken in het wiel steken heeft zich vuil opgehoopt. Ida haalt het weg met een lap, die ze strak trekt tussen duim en wijsvinger.

Aan de zijtak van de den hangt haar slaapzak te luchten.

Vroeger woonde hier een schapenhouder, vertelde Bernard. Burnaar. Nee, Burnrd zegt hij.

Burnrd. Toen hij dit vorig jaar kocht moet het een woestijn van struiken en bomen geweest

zijn. Hij koopt zo'n huis voor weinig geld, knapt het op, verkoopt het. Dit is zijn vierde project.

Ida wrijft de velg in. Of hij een soort fietsvet had, vaseline op z'n Hollands. Natuurlijk, hij heeft alles.

'Niet teveel vaseline,' zei opa. 'En heel goed uitsmeren.' Elke vakantie moesten ze hun fietsen poetsen. Moesten ze. En hier zit ze nu. Uit vrije wil.

'I am fine now,' had ze Bernard gezegd. Maar of ze nog een paar dagen mocht blijven. En of hij wat te doen had voor haar?

'Sure.' De moestuin mocht ze onder handen nemen. 'All organic.' Alleen wist hij nu al niet meer waar zijn bietjes en worteltjes gebleven waren.

Ida zoekt dunne stokjes. Ze verschuift het blok en gaat weer zitten. Ze pulkt het vuil tussen de tandwielen vandaan.

Ze buigt zich over de fiets. Ze draait de trapper rond en oliet de ketting. De wind suist door de spaken.

Aan dit schuurtje heeft Bernard nog niks gedaan. Vanaf de balken hangen slierten spinrag. De grond is bedekt met aangekoekte mest. Van lage houten hekken zijn hokjes gemaakt. Voor kalfjes? Voor schapen?

De treden van de houten ladder zijn kapot. Ida gaat op een ton staan, hijst zich omhoog. Met handen en voeten tast ze de zoldervloer af. Tegen de zijwand ligt hooi. Ida steekt haar hand in de vracht. Stof dwarrelt naar alle kanten, maar het hooi is nog stevig.

In de hoek staat een hooivork. Ida pakt hem. Steel en tanden zijn uit één stuk hout gemaakt. Er is een tand afgebroken.

De jutezak met graan is kapot. Korrels liggen in de rondte.

Daar twee gladde stokken. Om schapen mee naar buiten te drijven? De ene lijkt nog ongebruikt. Ida neemt de stokken mee. Ze gooit ze door het zoldergat omlaag.

Zeker anderhalve meter. Ida zit in het gras. Ze bekijkt de stok. Vijf centimeter doorsnee, bij het handvat smaller. Afgeronde bovenkant. Op het breedste deel van de stok zitten nog laagjes roodbruine bast. Ook gladgeschuurd maar niet zo glad als de rest. Er steken twee heuveltjes uit op de stok. Plek waar zijtakje begon? Geschaafd en geschaafd en gevijld tot bijna glad?

Voor het handvat is een laagje hout weg gebeiteld. Ida gaat met de vinger over de langgerekte platte vlakken. Waar de stok overgaat in het handvat golven de jaarringen.

De binnenkant van haar hand ziet grijs van het stof.

13

Het grondzeil is niet helemaal waterdicht. De slaapzak voelt klam aan, kleurt op twee plaatsen donkergeel. Ida ritst hem open, hangt hem over de tak van de den. Ze loopt naar de keuken, zet water op voor de koffie.

Het gras is te nat om op te zitten. Ida zoekt twee planken in de schuur. Eentje om op te zitten. Eentje als tafeltje voor de beker.

Het poesje is ook wakker. Het loopt met Ida mee vanaf de keuken.

Met haar snuit volgt ze de pen die over het papier gaat. Dan heeft ze het wel gezien. Ze springt bij Ida op schoot en spint.

Lang duurt de rust niet. Ze trippelt over het bovenbeen naar de knie, kijkt de diepte in. Ze strekt een pootje naar Ida's neus uit.

‘Nee, laat me. Deze brief wil ik af schrijven.’

Ook goed. Het poesje balanceert over Ida's been. Ze wast haar pootjes.

Kom, aan het werk. We gaan planken zoeken voor een plat kasje. Of zullen we naar het bos gaan? Takken zoeken, voor de peulen? Met bokkensprongen komt het poesje achter Ida aan.

De zon staat op z'n hoogst. Ida haalt haar matje uit de tent en legt het onder de walnoot.

De zon laat reepjes zon door, de takken zij het gordijn en Ida is het kind dat wakker wordt. Blijf precies zo liggen, verroer je niet en herroep het beeld, dit beeld van een zomerse dag.

Van blote armen en blote benen en gele sokjes en van een vredige vader.

Vandaag mag Ida mee naar de molenaar in het dorp. Ze zit op de platte wagen, leeg nog.

Vlakte van dikke planken, rondom bijeen gehouden door een ijzeren frame.

Vader zit op het bankje en stuurt Nellie.

De lege wagen bonkt bij elke oneffenheid in de zandweg. De bladeren van de populieren zitten zo los dat de zon hun schaduw laat twinkelen over de wagen.

Ze draaien de verharde weg op. Hier staan stramme eiken in de berm. Geen getwinkel meer.

'Moi,' hoort Ida haar vader zeggen.

De molenaar heeft een groot huis en een donkere tuin. In een rond perkje groeit oostindische kers. De bloemen lichten op onder de donkere bomen.

Er staan al meer paarden met wagens. Ida hoort haar vader praten.

Álle Nellie,' zegt hij en de wagen komt weer in beweging tot de laadruimte. De knecht in lichtbruine overall laat de jute zakken neerkomen vanaf zijn schouder. Ochtendmeel tien, biggenmeel vier, roggemeel acht, opfokmeel twee. Vader verdeelt de zakken over de wagen. Aan het touwtje zitten gele briefjes. Ida mag rustig op de zakken gaan zitten. Nooit er overheen lopen.

Allee Nellie. Vader stuurt naar een rustige plek. Daar moet Ida de leidsels vasthouden. Vader gaat binnen betalen.

Als hij buiten komt stopt hij de sigaar achter zijn oor, zet de pet weer op. Het paard slaat met haar staart om de vliegen te verjagen.

Op de weg klinkt geklikklak. Het licht is nog feller. Ida moet spleetogen maken.

14

In de nacht zweeft vader de wijd open tent binnen.

Ze komt laat thuis van haar werk.

De slaapvertrekken op de bovenverdieping hebben glazen muren.

Ida ziet haar ouders op bed liggen: ontspannen, naakt, dekens tot halverwege hun lichamen.

Ida wendt haar blik discreet af.

Ze slaapt nog niet, als ze de wekker hoort bij haar ouders.

Na wat gestommel verwacht ze de traptreden te horen maar nee.

Als een sprinkhaan komt vader op het bed van Ida terecht en vraagt:

'Hoe was het op je werk?'

Ida vertelt.

Dan staat vader op en gaat naar de koeien.

Ze weet nooit wanneer het begint en als het eenmaal begonnen is, is het niet zo dat het onmiddellijk stroomt. Bij haar niet. Het is als sneeuw, eerst een enkele vlok. Het is bij toeval dat Ida het ziet, dit lichte rood, aarzelend terecht gekomen in het witte katoen. Einde van de weg omlaag in de donkerte van haar lichaam, gaande gehouden door de warmte. Zou ze hier op het toilet blijven zitten, ze zou het dagen kunnen zien, dit levende rood.

Ida vouwt een stuk wc papier op.

Ze plenst water over haar gezicht. Ze had het kunnen weten, dat ze zou gaan menstrueren.

Dat moerashoofd gisteravond, die gedachten van niet verder dan een halve zin. Zet me maar bij daar in het bosje, had ze nog gedacht. Een den. Een dennen naald op de grond.

Ida voelt de ogen in het gezicht staan. Bleke verfrommelde omtrekken, ziet ze in de spiegel.

Forget it, zegt Susan, vriendin van Bernard - nee, maandverband had ze niet, wel tampons.

Zo'n menstruatiehut was echt geen pretje. Indiaanse vrouwen waren vast vooral bang. Voor ons, luxe vrouwen, zou het misschien een spirituele ervaring kunnen zijn. We hebben comfortabel verband, we hebben douches.

Of Ida soms een boek wil lenen over dit onderwerp?

Ha ha, hadden de Indiaanse vrouwen schoon genoeg van hun echtgenoot, dan gingen ze gewoon naar de hut. En sowieso, ze konden elke keer vier dagen uitrusten natuurlijk.

Een Creek vrouw moet zich terug trekken in een hut buiten het dorp, het maanhuis.

Blijft ze in het dorp, dan is ze verantwoordelijk voor elk ongeluk.

Keert ze na de menstruatie terug, dan moet ze eerst in diep stromend water baden.

Onderweg naar de rivier moet ze mannen 'benedenwinds' passeren en als er mannen in het water zijn, moet de vrouw verderop baden, stroomafwaarts.

Bij de Ojiba's in Zuid Ontario moet het meisje de eerste keer oude kleren aan trekken en roet rondom haar ogen smeren. In de hut moet ze naar de grond kijken. De enige toegestane bezoekers zijn oude vrouwen of andere 'nieuwe' vrouwen. In het voorjaar en najaar

kamperen de Ojiba's in grote groepen. Zit een meisje in de hut, dan kan ze bezoek vrezen van groepen jongen. Soms blijft het bij pesten, soms wordt het verkrachting.

Iroquois vrouwen mogen geen vlees aanraken, Eyak vrouwen mogen niet eens naar vlees kijken.

Bij de Zumi's brengt de vrouw warm zand naar de hut. Daar gaat ze boven zitten, haar kleding tot het middel opgeschort, een laken als tent om zich heen.

Waarom verhit zand, vraagt Ida zit af. Zit ze dan niet boven het zand maar er in? En moet dat dan lekker warm zijn? En wie ruimt dat zand op? Elke dag? Elke keer? En blijven ze daar gehurkt boven zitten of lopen ze rond tot er weer een druppel komt?

Wie zegt dat ze niet een soort verband kennen trouwens. Een lendendoek met mos gevuld, heeft ze gelezen. Of met lisdodde. Of met de schors van de sagebrush wat dat dan ook voor plant mag zijn. Stuk schapenvacht, met een touw om het middel geknoopt.

Haar verschoten T-shirt kan ze hier wel aan opofferen. Het gaat langzaam. Onderin de vagina ontstaat donkergekleurd vocht. Het duurt een eeuwigheid voordat zich genoeg verzameld heeft. Twee druppels op het shirt.

Ida wordt moe van het hurken. Ze gaat zitten. De schaduw van de eik beweegt boven de tent.

Ida verschuift het T-shirt zodat er niet één grote plek op komt. Ze telt de druppels. Zes. In een half uur.

Net als ze opstaat valt een druppel, midden op de stof. Kleine spatjes vanuit een uitgestulpte vlek.

16

Ida slurpt kleine slokjes van de koffie. Ze zit tegen de schuurdeur. Deze moet al een eeuwigheid open staan, scheef zijn gaan hangen. Ergens in de grond zit de punt klem, gaat schuil achter het hoge gras.

'I'll arrive in three weeks,' schrijft Ida. 'Just save some work for me, bye Angol.'

Ze likt de envelop dicht.

De lage ochtendzon beschijnt haar sandalen. In het zwarte leer zitten duizend putjes.

Ida bekijkt de deur. Hij heeft met houten balkjes en pennen vastgezet in het kozijn. Ze dienen nergens meer toe. Vlak erboven zijn ijzeren scharnieren gemaakt die ook alweer roestig zijn. Bernard denkt dat deze hoeve bijna honderd jaar oud is.

Ida gooit het laatste slokje koffie weg. De lucht is een helderblauwe uitnodiging om te werken. Ze wil de tuin schoon achter laten.

17

Waar zojuist de aarde overhoop is gehaald, is de bovenkant nu al droog en verkrumeld. Het zweet plakt als een filmpje overal aan haar huid.

Bernard kwam thee brengen. Zet maar neer, zei Ida. Als een magneet houdt de grond haar aan zich gebonden. Voeten en sandalen zien grijs van het stof. Haar ogen worden zo ongeveer door het zweet gewassen. Het poesje speelt met alles wat Ida los heeft getrokken en opzij gooit.

Ze drinkt van de koude thee. Haar rug leunt tegen de notenboom. Smalle bladeren weerspiegelen in de kom.

Dat onkruid harkt ze vanavond wel bij elkaar.

18

This wind. You just fly to LA in a week,' zegt Bernard.

Het poesje zit op zijn arm. Het speelt met zijn lange haren die alle kanten op waaien.

'A week, come on.' Ida tikt tegen het voorhoofd en stapt op de fiets.

De wind rukt en trekt aan haar T-shirt. De bladeren van de eucalyptus hangen horizontaal.

Blauwe stukken lucht zijn in een ommezien verdwenen om daarna weer op te duiken.

Paarden galopperen met Ida achter de afrastering. Schapen niet, onverstoorbbaar zigzaggen ze langs de heuvel, of ze nu wind mee of tegen hebben.

Ida gaat op de trappers staan en laat zich uitdrijven.

Vader heeft een jong paard gekocht. Ze moet het werken nog leren. Ze moet leren dat ze niet geboren is om te rennen, maar ook om tussen twee bomen ingespannen te worden en de maaimachine voort te trekken langs de rogge; om de stortkar te voort te bewegen als die vol mest of vol bieten geladen is; om de ploeg door de aarde te laten gaan. Ze moet leren om de leidsels langs haar rug te voelen en om de stem van vader te gehoorzamen: vort, hu, allee. Vader oefent elke dag met haar in het weiland.

Vandaag moet ze voor de harkeerder, het meest lawaaige werktuig dat er bestaat. Harinda is nog niet het weiland in of ze slaat op hol. Vader rent mee, trekt en sjort aan de teugels tot hij het paard rustig heeft, even maar, dan gaat ze er weer vandaan. Hoe harder zij gaat, hoe sneller de tanden van het werktuig rammelend ronddraaien. Ida en moeder kijken verschrikt vanuit het keukenraam.

*Na een week briesen en tieren is Harinda het werken gewend.
'Goed zo,' zegt vader en hij krabbelt het paard achter de oren.*

*Bij niemand kon het paard het zo goed hebben als bij vader. Gek is hij op haar.
'Mooi paardje. Mooi roodbruin paardje. Goed zo.'*
Iedereen heeft allang een tractor, behalve vader.

Harinda hoeft niet weg als ze te oud is voor het zware werk. Elke morgen leidt vader haar naar het weiland. Elke avond haalt hij haar naar de stal.

*'Kom, een mooi werkje voor jou,' zegt vader. Hij spant het paard voor de stortkar. Naast elkaar lopen ze over de zandweg. Harinda kent de weg naar het knollenveld.
'Stop maar,' zegt vader. Het dier blijft staan. Ze voelt het gebonk van knollen die op de kar terecht komen. Álee.' Het paard verzet een paar passen en staat stil. Bonk bonk bonk klinkt het tot er genoeg knollen zijn voor de koeien vanavond, verse knollen, een kleine halve stortkar vol. Het begint al te schemeren.
'Allee.' Samen lopen ze naar de boerderij terug.*

De tent staat met de rug naar de wind. Ida kruipt in haar slaapzak. Ze rolt de voorflappen op, strikt ze vast tegen de zijkant. Vannacht kan ze net zo rustig slapen als bij Bernard.

“Come over for morning coffee,” zei de vrouw van die camper.

Majestueus staat de maan aan de hemel. Ida ligt op haar rug. Met een vaart zeilt de maan omhoog, verdwijnt achter inktblauwe wolken, komt weer te voorschijn.

Sluiers trekken voor de maan langs. Er wordt een grote cirkel zichtbaar, vaalgeel, de kleur van overreden sneeuw. De plukjes wolk die volgen brengen fragmenten van de cirkel aan het licht.

Dan is alles voorbij gestormd, staat daar opnieuw de maan, als een koningen. Elke ster valt in het niet. Wolken, zegt Ida inwendig, laat die maan weer met een vaart omhoog zeilen.

Wolken daar in het westen kom, stijg op als ballonnen, rek je dunner uit, zeil deze tent over.

Weg met die onaantastbare maan aan de grijsblauwe hemel, weg maan als verlicht uiteinde van een eindeloze tunnel, weg blauwgrijze lucht achter de maan die geen einde heeft.

Er komen sluiers aangedreven, maar ze buigen af.

Als Ida wakker wordt is de wind gaan liggen. Haar slaapzak ligt bezaaid met dorre blaadjes, met stokjes. Ida steekt het hoofd buiten de tent. Als een verdwaalde sneeuwbal staat de maan daar, vlak boven de horizon.

20

Wie heeft gezegd dat ze hem aan moest horen? Dat ze hem vragen moest blijven stellen tot ze zichzelf dat hoorde doen? Met metalige stem, eentonig, eendimensionaal. De reagerende. Zij die allang geen energie meer heeft, maar beleefd blijft. Die maar blijft vragen terwijl de stem niet meer van diep komt, in het bovenste uiteinde van de keel pas begint, nergens meer bij hoort. En hij praatte maar door.

Hoe had Ida ook kunnen weten. Dat het zo’n kletskaus zou zijn.

Of ze samen zouden eten.

Mij best, had Ida gedacht.

Was ze maar naast hem gaan zitten. Of langs de zijkant van de tafel. Maar ze zat ook nog tegenover hem, zijn mond bleef maar bewegen en met zijn ogen hield hij haar gevangen.

‘Excuse me, I’m going to sleep,’ had ze er tenslotte uitgebracht.

Eenmaal in de wasruimte van deze state forest strekt Ida zich ver naar achteren uit, laat zich voorover vallen. Ze bekijkt zich in de spiegel, draait haar ogen alle kanten op. Eén geluk, schiet het door haar heen. Bill fietst naar het noorden.

Ze ritst de tent potdicht. Ze haalt het pak crackers uit de tas. Eentje. Nog één. Nog één. Ida eet het pak helemaal leeg. Ze veegt de kruimels van de slaapzak.

Wat een stommerik is ze toch. Zit ze tegenover zo'n aandachtzuiger, stapt ze gewoon niet op. Ida ligt met de mond wijd open. Er moet lucht naar binnen. Zoveel mogelijk lucht.

Ze gaat in een halve cirkel tegen de grond liggen, de arm om het hoofd gevouwen. Morgenvroeg komt ze dit tentje pas uit als Bill weg is.

21

Of ze koffie wil. Kom maar mee dan.

Ze hebben hier een soort permanent kamp opgeslagen: een vrouw, twee mannen.

Je mag hier niet langer dan een week staan. Zij staan hier al een maand. Ze doen klussen voor de ranger.

Op het vuur ligt een rooster van minstens één bij één. De koffiepot is ooit blauw geweest, nu zwart beroet. De ketel is van ijzer. Er kan zeker drie liter water in als het niet meer is.

Jason zit te schrijven. Zijn haren zitten bijeengebonden in een staart. Dichter is hij. Of Ida soms iets wil lezen van hem.

John schenkt iedereen koffie bij door een zeefje. Hij kletst de drab in de pot terug, voegt kokend water toe.

Ida kan zich niet herinneren dat de koffie haar ooit zo goed gesmaakt heeft. Het hout knettert onder het rooster. De morgen is koel, de haartjes staan overeind op haar benen. Hoge dennen omsluiten dit veldje. Drie mensen die zich niets aantrekken van haar aanwezigheid.

Hoe precies ze hier past.

Ida wordt wakker van een ronkende bus. Ze draait zich om, slaapt weer in.

Ze ritst de tent open. De grond is bezaaid met mensen in slaapzakken. Op het terrein staan twee oude schoolbussen.

Bij de kraan hoort ze dat er een afscheidsconcert was van Grateful Dead, ergens verderop naar het noorden. Voorzichtig loopt Ida naar de tent met een pannetje water.

‘Good morning,’ zegt een jongen. Hij ligt op zijn rug in de slaapzak, armen onder zijn hoofd gevouwen. Brr, Ida zou zich bloot voelen, zonder tent om zich heen.

Met een zwaai legt ze de buitentent op het gras, vouwt de twee zijden naar binnen, rolt de tent op.

Ze haalt de pinnen uit de grond, vouwt de binnentent ineen. Met een bosje gras veegt ze de onderkant schoon.

Een jongen met een slaperig hoofd komt bij Ida zitten. ‘Stephen, how are you?’

Of hij ook thee wil, vraagt Ida.

Stephen loopt naar de bus, komt terug met een beker.

Helemaal naar LA? Op de fiets? Wacht, dan krijgt ze het adres van zijn ouders. Ze wonen in San Simeon. ‘They have this huge bath.’

Met de fiets in de hand loopt Ida tussen de slaapzakken door.

‘Have a nice day,’ zegt de jongen die nog steeds op zijn rug ligt.

‘Hoe ziet het er daar uit?’ vraagt vader altijd als een van zijn kinderen terug is van vakantie. Aan de ene kant van de weg zie je steeds heuvels, de Coastal Ranges, zal ze hem vertellen. Die lopen over de hele lengte van Californië. Die komen niet als een helling naar beneden.

Meer als plooien. Als een soort langzaam omlaag komende ruggen. Dan verdwijnen ze in de oceaan.

Highway 1 loopt over die plooien. Vaak heel dicht langs de oceaan, soms zigzaggend omhoog over zo'n plooi, aan de andere kant weer zigzaggend omlaag.

En eigenlijk, zal ze haar vader zeggen, moet je in het noorden beginnen te fietsen. De wind komt namelijk heel vaak uit het noorden. Je kunt het zien aan de bomen. Er is daar een soort eik, de Californian Oak, die zie je op de heuvels. Die is vaak zo krom gegroeid, dat de kruin zo ongeveer naar de aarde terug buigt. Richting zuid dus.

Er is wel een nadeel aan die heuvels, zal ze vertellen. Het duurt 's morgens lang voordat het vocht boven de oceaan opgelost is. Tot die tijd hangen de heuveltoppen in de wolken en fiets je zo ongeveer door de mist.

Ze zal hem echt niet vertellen dat je dan zo lekker rechtop kan fietsen omdat niemand je ziet. Dat je je borsten dan niet hoeft te verbergen.

De kustplaatsen. Ze heten vaak iets met San: San Francisco, Santa Cruz, San Diego, San Lucia, allemaal gesticht door Franciscanen die in de achttiende eeuw vanuit Mexico naar Amerika kwamen.

Te laat zal ze zich realiseren dat haar vader niets van katholieken moet hebben.

Hij zal haar vast onderbreken en vragen: 'Wat groeit daar dan op die heuvels?'

'Gras en struiken,' zal ze zeggen. En lupinen bijvoorbeeld, helemaal in het wild. Er zijn heuvels die er paars van zien. En dat achter die heuvelrug een vruchtbare vallei is voor tuinbouw. Dat ze in Californië soms wel vijf keer aardbeien oogsten per jaar, allemaal in de volle grond.

Of er vee op het gras loopt?

'Ja. Schapen. Die maken zigzagpaadjes over de helling.'

Ida grinnikt. Als ze thuiskwam van een verjaardagsfeestje was haar vader altijd heel belangstellend. 'Hadden ze daar roodbonte koeien of zwartbonte?'

24

De kom van mist begint boven de oceaan en reikt tot ver boven haar, tot aan de top van de heuvels, stelt Ida zich voor en hoe halverwege de kom deze 1 slingert. Ze ziet het asfalt verschuiven, donkergroene struiken aan weerszijden vervagen in de mist. Niets ziet ze van de Pacific maar ze hoort hoe de golven tegen de rotsen te pletter slaan.

Ida heeft zich dik aangekleed: jack over twee T-shirts, spijkerbroek over de fietsbroek. Dwars door de beide broeken heen voelt ze haar vagina, gezwollen lippen die het zadel raken.

Vannacht sliep ze in een donzig verend logerbed van Stephen's moeder. Nee, als Ida haar dochter was had ze nooit alleen mogen fietsen, kijk maar in de krant elke dag. Huiverend had ze de gebloemde gordijnen dicht getrokken, de schemerlampen aangeknipt. 'How could your parents allow you?'

Of ze in bad wilde. 'You're welcome to use it.' Of ze een blikje bier mee wilde en hier, twee National Geographics.

Vanmorgen was er vers gebakken brood en ze kreeg een potje honing mee, homemade, in plastic zakje gepakt en met elastiek goed dichtgemaakt. Waarom ze niet een paar dagen bleef eigenlijk, dan zou Shirley haar meenemen naar de Hearst Castle en dan zouden ze wandeltochten maken en dan kon ze toch altijd de Greyhound nemen naar LA.

'No thanks.'

Ida bevond zich al hoog en breed in de mist toen ze het bye bye nog hoorde en Shirley zou vast nog staan te wuiven.

Hartgrondig had Ida naar haar tentje verlangd vannacht, alles beter dan die broeiende kunststofwarmte, die zachte matras waar ze in weg zakte, dat kussen dat om haar gezicht bolde. Ze had liggen draaien en draaien. Naar kou en strakke botten had ze verlangd en hoe eerst de kilte zou verdwijnen en hoe tussen haar armen en lichaam een begin van warmte zou ontstaan en waar haar benen tegen elkaar lagen; hoe het dons dit binnen zou houden en hoe ze ineens zou slapen en hoe ze behaaglijk wakker zou worden. Hoe warm de slaapzak van binnen was, hoe ze die warmte door de stof heen nog voelde als ze de slaapzak oprolde. 'Darling please, take good care,.' En ze moest vooral goed rechts blijven fietsen nu met deze mist en tegen elf uur zou de mist wel weg zijn.

Hwwwwww, gromt Ida. Ze staat recht op de trappers en fietst slingerend over de weg.

Dunne flarden trekken voor de zon langs, dan dichte. Ze maken hem tot een gouden gulden. Dan zet hij zijn tanden op elkaar en lost in één klap alle mist op. Ida ziet hoe nat de wereld is. Zelfs de plooiën van haar jack zijn wit bedauwd, tussen haar wimpers zitten druppeltjes. De eind-april zon doet alles omhoog kringelen. Zou haar gehoor scherper zijn, ze zou het gesuis en gesis opvangen.

Ida stopt. Ze trekt jas en spijkerbroek uit. Grijsblauw strekt de Pacific zich uit, trekt in kalme lange lijnen naar het land, slaat wit te pletter tegen de heuvels. Hoe onverstoortbaar

die heuvels zich voort zullen zetten onder water, harde vaste rotsen en water dat niet verder kan.

Ida stapt op de fiets en trapt. De oceaan ruist in haar oren. Het water komt van eindeloos ver en stopt hier zo ongeveer waar zij gaat.

25

Meeuwen zijn Ida voor geweest op dit geribbelde strand, sporen van rechte lijntjes en gebogen omtrekken. Diep zakken haar voeten in het fijne zand en zwart loopt een korte schaduw met Ida mee, gaat ook gehurkt zitten.

Turkoois geribbeld strekt de oceaan zich uit, breekt glinsterend de zon. Niets hoeft Ida te snijden en te smeren, kant en klaar zitten de sandwiches in het zakje, de appels zijn zelfs gewassen.

Ze veegt de kruimels van de fietsbroek. Uit de boord van het T-shirt hangt een draadje. Ida trekt eraan. Elastisch. Ze maakt het lang, gaat mee terug. Ze laat het niet springen, blijft het vasthouden tussen duim en wijsvinger. Ze heft de arm omhoog, bekijkt het elastiekje tegen de lucht, bobbelig blauw garen tegen een eindeloze diepte.

Uit haar vagina ruikt het zurig, onbestemd, geur van binnen. Wat ergens in de diepte ontstaan is streelt traag de huid van vagina, kruipt langs lippen naar buiten, vervliegt. Ida ontwaart.

26

Zo gauw ze San Luis Obispo uit is, wordt haar keel dicht geknepen. Ze moet door een soort niemandsland, geen huizen, geen boerderij, niets. Heuvels met uitgebleekt gras, lage grijsgroene struikjes. Minstens vijftig mijl.

Al een uur gefietst en nog geen mens gezien. Ida waagt het om iets rechter op te gaan zitten. Het is hier zo duidelijk onbewoond, voor wie is ze dan eigenlijk nog bang? De wind duwt zacht tegen haar rug. Ze hoeft bijna alleen maar haar benen te bewegen. De hitte trilt boven de weg.

Ida bedenkt Achterhoekse woorden. Barg. Plante. Veuruut kommen.

Wo'j bi'j mi'j op de fietse zitten.

Hier, nem moa met noa schole. Venevenvulle. I'j bunt niet wies.

Nu rijmen.

Deerntjen op de sluppe, duuke duuke duuke, woater zingt, veur in ow kruuke.

Dendert. Bendert.

Kom moa hier, dan make wi'j plezier.

Za'k ow un köpken koffie langan of wat wo'j anders anfangen?

Stekt niks, kump niet op un uurken. Wi'j zit genuuglijk um et vuurken.

Boerderi'je of wat verlang i'je of wat zit i'j te spi'jen.

Saeien maeien. Breng ze maor naor de weieide of was i'j an 't breieien?

Niet hönd maar hond.

Niet rönd maar rond.

Niet vönd maar vond.

Leraar Frans die hen een nette ronde o probeerde bij te brengen.

Loom en stil hangt de middag om haar heen en ineens is Ida zeventien en moet ze mondeling Frans doen.

Het is heet vandaag. De vensters van het voorhuis zijn half dicht. Het mondelinge examen is pas laat. Ida eet eerst thuis nog middageten. Vader zegt tegen moeder dat ze naar in de mooie kamer zullen gaan. Ida is verbaasd. Daar zitten ze nooit. Eten doen ze daar al helemaal nooit.

De tafel staat tussen twee hoge ramen. Alle drie zitten ze aan een kant van de tafel. Ida. Vader. Moeder. Na de karnemelkse pap leest vader uit de bijbel. Hij dankt als altijd maar dan hoort Ida: 'Here, Ida heeft vanmiddag examen. Wilt Gij uw zegen dan over haar uitstorten. Amen.'

27

'Ze was net overleden en ik zei tegen mezelf, kom, je moet er eens uit en ik heb de auto gepakt en de US-30 genomen. Ik wilde naar Odgen, naar ergens waar niemand me zou kennen. Je hoort het de mensen anders al denken: zijn vrouw amper koud en hij zit alweer

in de bar. Bij Echo splitst de weg, ik bleef op de dertig. Devils Slide, las ik in het licht van de koplampen. Waarom niet hier, dacht ik. Bevalt het niet dan kan ik altijd nog naar Odgen. Het was een laag gebouw, de buitenkant was diagonaal met planken betimmerd, je kent het wel, zo en zo,' Duncan wijst de schuine planken aan.

'Bij de deur aarzelde ik nog, ik dacht: wat zou mijn vrouw hier van denken? Ik duwde de klink omlaag en ging naar binnen. Het was rustig, vijf stamgasten aan de bar, een paar losse figuren aan de tafeltjes. Ik ging aan het andere uiteinde van de bar zitten, bestelde een biertje. De serveerster zette het voor me neer en liep terug naar de vaste gasten. Julia heette ze. Ze had blond haar, hoog. Getoupeerd, noem je dat niet zo?'

Duncan houdt een pluk haar vast en doet of hij een kam in zijn hand heeft. Dan neemt hij een slok wijn. Met ons vieren hebben we deze half gallonfles betaald. John houdt een woest vuur aan de gang hier op de state beach.

'Ze bracht me een tweede bier. Ik wist niet wat me overkwam. Ze maakte een praatje. Ik was juist aan de whisky etiketten begonnen, Famous Grouse, ik herinner me het als de dag van gisteren en dat ik me afvroeg: is die fazant nu bruin of meer paars? Na dit biertje zou ik doorrijden naar Odgen. Dat was ik van plan, maar het gebeurde niet. Had ik het maar gedaan trouwens, maar dat horen jullie straks. De vrouw vroeg: wil je iets van mij drinken? M'n derde biertje. Zelf nam ze mineraalwater. Voor ik het wist was ik mijn hart aan het uitstorten, dat ik drie jaar mijn vrouw verzorgd had, dat ze net dood was, maagkanker, dat ze de laatste tien dagen toch nog naar het ziekenhuis moest, Evanston. Dat ze niet meer thuis heeft mogen komen.

Julia kende het ziekenhuis. Ligt toch daar onder aan die heuvels?

Ja daar, zei ik. Zij schonk de stamgasten een nieuwe ronde in en kwam weer bij mij. Ik wist eerlijk niet waar ik die aandacht aan verdiend had.

Kom straks met me mee, zei ze toen zacht. Om elf uur ben ik klaar.

Ik was perplex. Mijn vrouw net overleden en nu dit. In de eerste de beste bar. En denk niet dat ze lelijk was, helemaal niet. Mooie volle borsten, mooi gezicht. Echt niet een vrouw die niemand kan krijgen. Ik deed heel langzaam over mijn laatste biertje.

Laten we met mijn auto gaan, stelde ze voor toen we de bar uit liepen. De straat lag er verlaten bij. Saaie winkel blokkendozen aan beide kanten, wel, jullie kennen dat wel.

Bekijk één Mainstreet en je kent ze allemaal. O k, Julia opende het portier en ik stapte in.'

Duncan neemt een grote slok, bolt z'n wangen en slikt de wijn door.

'Daar zat ik dan. Ze startte de auto en boog zich even over mij. Om te zoenen dacht ik, zouden jullie ook denken, toch? Ineens zag ik een behaarde hals. Ik keek hoger. Twee

kleine oogjes en een paarsige bovenlip, omhoog gewrongen. Instinctief greep ik naar de deur.

Waarom ben je zo bang, vroeg ze. Ze zag er weer uit als Julia. Ze legde haar hoofd even op mijn schouder. Toen startte ze de auto. Heerlijk dat je meegaat.

Ik snapte niks van mezelf. Kwam het door de vier biertjes? Was ik te lang eenzaam geweest?

Wel, ze stuurde de auto door de nacht. Ergens draaide ze van de weg af, zette ze haar auto onder de carport. Niet nog een auto, geen zonen of dochters thuis dacht ik nog. Mooie bungalow, alles o.k.

Tijd voor mij om iets te drinken, zei ze. Ze vlijde zich tegen me aan op de bank, schoenen uit, glas whisky, tv aan en ik wist dat ik me alles verbeeld had. Ik kreeg zin om met haar te vrijen. Wat wil je, mijn vrouw was de laatste jaren te ziek.

De vrouwen zaten in het laken. Pikt ze elke keer soms iemand op, vroeg het duiveltje in me zich nog af. Ze liet het lampje aan haar kant branden.'

Duncan neemt weer een slok. Hij en Jim gebruiken de state beaches als woonplaats. Ze mogen twee weken overal blijven, rijden dan door naar de volgende. Of naar de vorige, maakt niet uit. Nergens langer dan twee weken. Ze werken bij Armtrak, Santa Barbara. 'Van vrijen is niets gekomen. Ik lag op haar en zag ineens behaarde vingers op mijn schouder. Naar haar gezicht durfde ik al niet meer te kijken. Bliksemsnel rolde ik van haar af.

Wat is er met jou aan de hand, vroeg ze. Ik kon geen woord uitbrengen.

Arme man, mompelde ze en ze legde een hand op mijn arm. Een onbehaarde hand. Te kort geleden van je vrouw, zei ze en ze knipte het lampje uit.

Ik voelde me toch wel erg stom ook en ik begon haar te zoenen maar ineens... Een stekelige behaarde wang onder mijn lippen en uit haar ogen kwam rood licht, echt waar. Ik heb er ook nooit in geloofd, maar ze bestaan echt, de weerwolven, ik zweer het jullie.'

John had met Ida het hout verzameld. Hij is van Pennsylvania en of ze het dan wel wist.

Juist ja, opgegroeid bij de Amish. En nu zover mogelijk van zijn ouders vandaan, vertelde hij. En zoals je ziet, verder kan niet. Hij wees naar de oceaan en Ida schoot in de lach. Ze sleepten een dikke stam mee. Niet te dik? vroeg Ida. Geeft niks, zei John, de ranger is er nooit s avonds.

'My wife just passed away,' galmt het na in haar oren. De lijzige manier waarop Duncan dit passed away zei. Ida poetst haar tanden.

Wat met veel gebulder begint, laat zich ver over het strand uit drijven. Ida ziet de witte tongen. Eindelijk, de vloed neemt af. Ida loopt met twee pannetjes naar de kraan.

Ze had vandaag in Los Angeles willen aankomen. Dat is dus niet gelukt. Er staat zo'n harde wind. Ze kwam bijna niet vooruit. Het strandzand was tot op de weg gewaaid, het schuurde haar armen en benen, het drong dwars door haar kleren heen. Dus toen ze deze state beach zag had ze haar besluit genomen. Dan maar een dag later bij Angol. Geen douche op de state beach, never mind.

Langzaam, met in elke hand een pannetje, loopt Ida terug naar de tent. Bij elke stap voelt ze het zand prikken onder haar borsten.

Ze maakt een windvrij plekje tussen de vuurplaats en haar fietstassen. Dan zet ze een pannetje op het gas. Ze kruipt de tent in en spreidt de witte vuilniszak – nog uit het keukenkastje van Angol – over het grondzeil. Ze legt een stuk San Francisco Chronicle op het plastic, onderzetter voor het hete pannetje. Ze pakt washandje en zeep, diept een schone onderbroek en een schoon hemd op uit de fietstas.

Het tweede pannetje water is warm. Ze neemt het mee in de tent, maakt de ritsen zorgvuldig dicht. Er ontstaat stoom in de tent. Is het zaterdagmiddag en is ze in het washok?

Moeder giet heet water in de teil. Ze voelt met haar handen of er nog iets bij moet. De ruiten beslaan. Goed, zegt moeder. Ida kleedt zich uit. Ze stapt in de teil. De binnenkant heeft grijze en donkere vlekken die in elkaar overlopen. Langs de gave bovenkant lijkt de teil blauw. Het water komt bij Ida tot de oksels. Moeder pakt een houtblok uit de mand, maakt met de punt van de schort het deurtje open en gooit het blok in het vuur. Ze pakt het grote deksel van de wasmachine, leegt een emmer water. Het washok komt vol damp. Rondom Ida drijven witte spikkels in het water. Haar broertje was de eerste vanmiddag. Er komt een pluk haar onder moeders hoofddoek vandaan. Ze zeept het washandje in. Ogen dicht, zegt ze. Ze houdt een hand om Ida's achterhoofd en gaat met het washandje over het gezicht, over de hals, de schouders. Ida hoort hoe moeder het washandje uitspoelt. Ze veegt over de ogen. Kijk maar weer zegt ze. Ze haalt de zeep weg achter de oren, trekt Ida's

hoofd iets achterover zodat ze bij de hals kan. Achter de rok met schort is de wasmachine met de verticale zilverkleurige ribbels.

Moeder heeft de hand van Ida gepakt. Ze zeept de arm in. Dan de andere. Moeder maakt van de hand een grote kom, plenst water over de schouders. Ida spoelt de armen onder water schoon.

Kom maar staan. Ida reikt tot de zakken van de schort. Moeder bukt zich om de buik in te zepen. Ze gaat naar beneden, naar tussen de benen. Draai je even om. Tegen de muur zit een zwarte vlek van de petroleumwalm, oma kookt altijd in dit vertrek. De zeep op Ida's buik ruikt fris. Moeder vult het washandje vol water en laat het langs de rug lopen. Ze doet het nog een keer. Dan over de buik. Met gekletter komen de straaltjes in het water terecht tot Ida weer zit.

Moeder gaat met het washandje tussen de tenen. Het kriebelt. Dan strijkt het washandje langs de onderkant van de voet. Het trekt helemaal door Ida heen. Nog een keer? plaagt moeder.

Kom maar staan. Met de punt van het washandje maakt ze de oren schoon. Dan pakt ze de handdoek van het deksel en wrijft Ida droog. Ida houdt zich vast aan de schort als ze op één voet moet staan. Moeder pakt een klompje, zet het naast de teil. Ida stapt met haar schone voet in de klomp, haalt het andere been uit de teil. Ze krijgt een schoon hemd en een schone onderbroek aan. De rest van de kleren doet ze zelf. Rita, komen, roept moeder. Door de open deur komt koelte van de deel. Nu je haren nog. Ida's hoofd rust tegen de schort als haar moeder de klitten eruit kamt.

Vijf

Los Angeles

1

Ballon opblazen, knoop erin, touwtje eraan. Voor het mozaïek zijn meer dan duizend ballonnen nodig. Iedereen is al naar huis. Ida wacht op Angol. Hij moest nog een paar telefoontjes doen.

Angol heeft samen met zijn vriend Manuel deze leegstaande fabriek in gebruik. Op de kale kantoorvloer zijn bureaus neergezet met telefoons, computers. Geld voor personeel hebben ze geen van beiden. Ida heeft al minstens twintig Hispanics ontmoet. 'My friend from Holland,' zo stelt Angol haar voor.

Hoe beleefd zijn Engelse telefoongesprekken zijn. Hoe hij schatert, fluistert, schreeuwt vanaf het moment dat hij Spaans spreekt.

Ida gooit een nieuwe ballon op de stapel. De hele berg deint.

2

'Heb je Tonio's film al gezien?' vraagt Miguel aan Ida.

Op de vloer ligt het uitvergroete vignet van de Olympics. Met z'n vieren knopen ze de goede kleur ballon vast aan het dunne ijzeren frame.

Tonio's film? Ze heeft zelfs Tonio om een of andere reden nooit gezien, maar dat zegt ze niet aan Miguel.

'Heeft Angol daar niets van gezegd? El Norte. Tonio was tweede filmer. En hij speelt een bijrol.'

Hoe ze trouwens in Holland denken over Cuba? Hij en Tonio hebben daar gefilmd.

De helft van de Olympische cirkels is zichtbaar.

'Misschien moeten we buiten verdergaan, straks kan het niet meer door de deuren,' oppert Jamy. 'Misschien nu al niet meer.'

Het lukt nog. Het fabrieksterrein is groot en leeg. Met stoeptegels leggen ze het frame vast. Miguel en Ida halen steeds nieuwe ballonnen. Ze rennen de houten trappen op en af.

‘Welke rol speelt Tonio?’ vraagt Ida.

‘Ah, het is bij de Engelse les. Hij is die leerling die zijn vinger opsteekt.

Hoelang blijf je nog hier?’

‘Nog een week. Wow, misschien komt het bij ons wel op tv., dat dit opstijgt.’ Miguel werkt voor CNN. Hij heeft geregeld dat het hier gefilmd wordt.

Waarom ze niet nog een half jaar blijft, vraagt hij. ‘Er is genoeg werk, met de Olympics. Je kunt tolk worden, je kunt in een restaurant werken. Of kom bij ons, in Venice. We hebben een groot huis. Ga je T-shirts en ballonnen en buttons aan de toeristen verkopen.’

3

Ze schrobt het bad schoon. Dan laat ze het vollopen met water.

De haren zijn al zo gegroeid dat ze drijven. Door het water zweeft een miniem sliertje rood.

Ida probeert het te pakken. Soepel glijdt het door haar vingers.

‘Neem maar badschuim,’ zei Angol. ‘Er is genoeg.’

Zeker. Revlon badschuim, Revlon after shave, Revlon shampoo. Dozen vol moet hij nog gehad hebben toen hij zijn baantje stopte.

Aan Ida’s lijf geen Revlon. Ze heeft haar eigen zeep, laatste stukje.

‘Eh, wie zal ik eens voor je bellen,’ vroeg Angol zonet. ‘Het Witte Huis? Onze burgemeester? De burgemeester van El Paso?’

Of hij Tonio’s film al gezien had, vroeg Ida hem.

‘Heeft Miguel jou over verteld? Nee, niet gezien.’

‘Waar draait de film? Ik wil hem zien.’

‘In Beverly Hills. Hier zo ongeveer. Angol zet een kruisje op haar plattegrond.

Of hij mee gaat?

‘Ik denk van niet.’

Ida zeept haar oksels in en laat zich weer omlaag glijden. De afscheiding van matglas is beslagen.

Het water wordt in cirkels naar beneden gezogen. Haar uitgewrongen kleren dampen als Ida ze buiten aan het rekje hangt.

‘Ik heb Miguel gebeld,’ zegt Angol. ‘Bel hem maandag als de film afgelopen is. Het is veel te gevaarlijk om in Downtown over te stappen.’

‘Maandag? Maar dinsdag vertrek ik.’

‘Weet ik.’

4

Ida moet wachten. Miguel is nog aan het eten. Daarna komt hij haar halen. ‘In twenty minutes.’

Ida loopt de bioscoop weer binnen. Ze ziet het begin van de film opnieuw. Avond in het dorp. Guatemala. De bewegende schimmen zijn verzetsstrijders. Ze komen in het geheim bijeen. Een schot. De vader van Enrique en Rosa is door een agent vermoord.

Begrafenis. Kist wordt gedragen naar kaal grasveld buiten het dorp. Blauwe kruisen, zoals Ida zag in San Felipe. Een gat gegraven. De glasheldere stem van Rosa die zingt: even was je hier, nu ben je weer daar.

Ida loopt naar de uitgang. Rosa en Enrique besluiten te vluchten. Naar ‘El Norte.’ Naar het land waar mensen toiletten met stortbak hebben en elektrisch licht.

Ida leunt tegen de bioscoopmuur. Ze bevindt zich in de wijk, waar Rosa terecht kwam als dienstmeisje. Ze legde de was te drogen op het enorme gazon. Ze kieperde de vuilnisbak leeg op het terras om het daar te verbranden.

‘Maar kind.’ De schrille stem van ‘mevrouw.’

Het is donker. Alfa Romeo’s en Chervolets rijden over de Beverly Boulevard. Niemand kon Ida vanmiddag vertellen waar El Norte draaide. Nu begrijpt ze het. Van het handjevol bezoekers was zij de enige niet-Latino.

Antonio Martinez, second filmer. De man op wiens bed haar slaapzak ligt. De man die een bijrol vervulde, zodat ze hem nu gezien heeft. Bleek gezicht. Enorme bos krullen. Met andere gastarbeiders volgde hij Engelse les. Zijn gezicht vulde het hele doek toen hij zijn hand opstak en zei: ‘Sir I have to have to.... to...’ Iedereen lag dubbel toen hij de klas uit rende.

5

‘Mooi?’ vraagt Miguel.

‘Ja. Prachtig. Ik ben het eerste stuk nog een keer gaan zien, tot de begrafenis. Mooi lied.’

‘Van Rosa bedoel je. Ze speelt goed, vind je niet.’

‘Ja. mooie scène. Dat dorre grasveld, veel lucht daarboven, zeker tweederde van het beeld en dan ineens die stem. Geen begeleiding, niks. Haar stem die zingt.’

‘Zo’n vaste stem. En dat terwijl haar vader vermoord is.’

‘Het is natuurlijk maar film,’ zegt Miguel. ‘Vertel me eens, hoe zitten de omroepen bij jullie in elkaar?’

Hij stopt bij Seven Eleven.

‘Jouw laatste avond hier. Daar moet op gedronken worden.’

De treden klinken blikkerig als ze de trap op gaan. Ida hoort de tv. Angol schrikt wakker als ze binnen komen. Hij maakt plaats op de sofa.

Ze proosten op de Mercedes voor Angol, als de Olympics voorbij zijn.

‘Go for the gold girl,’ zegt Angol en hij tikt Ida’s glas aan. Hij lacht breeduit. Dan draait hij zich naar de tv. Zijn ogen vallen steeds dicht.

‘Grote broer Angol,’ zegt Miguel. ‘Ook ik heb hier gewoond. Ik wilde weg uit New York. Tonio nam me mee naar hier.’

Ida verstaat hem niet goed. ‘New York?’

‘Ja, maar je zegt Nuw Yook.’

‘O. Nuw Yok,’ zegt Ida. ‘Hoe komt een Mexicaan daar terecht?’

‘Ik ben geen Mexicaan. Ik kom van Puerto Rico. Bij ons gaat iedereen naar New York.’

‘Die vlinders in die film, die daar ineens in die kamer waren. Hoe kan dat?’

‘Dat begrijpt alleen een Zuid Amerikaan,’ zegt Miguel. ‘Ze kondigen een dode aan.

Trouwens, het zinde je straks in de auto niet hè, mijn antwoorden.’

‘Nee.’

‘Kom, we nemen ons glas mee naar Tonio’s kamer,’ zegt Miguel.

Ida kijkt naar Angol. Zijn huis? Tonio’s bed?

‘Okay.’

6

Miguel ligt op de matras. Bloot.

‘Het bed staat anders,’ zegt hij. ‘Vroeger stond het tegen dat raam. Hier heb ik een half jaar geslapen. Met Tonio.’

Ida zet haar voet op de bureaustoel en maakt de sandaal los.

‘Toen Angol naar LA kwam woonde hij bij zijn neef, heeft hij je dat verteld? Hoe hij daar bij twee kleintjes in bed sliep en hoe hij naar de urine stonk bij het opstaan.’

Ze trekt hemd en T-shirt in één keer over het hoofd en hangt ze omslachtig over de stoel.

Moet ze ook de onderbroek uit doen?

Ze bukt zich en haar oog valt op EST. ‘Wat is EST eigenlijk?’

‘Erhardt Sensorial Training,’ zegt Miguel. ‘Heb ik ook gevolgd.’

‘Sensorial Training?’ Ida gaat tegen Miguel liggen, haar knieën opgetrokken, ogen gesloten.

Gelukkig niet zo’n man die zegt: what’s wrong?

‘Dat lied in de film, dat is heel bekend,’ zegt Miguel. ‘Het is van de Navajo’s. Vraag het me niet precies, maar die eerste zin wordt steeds herhaald: voor korte tijd zijn we aan elkaar geleend. Miguel neuriet het lied.

‘Wat ik ook nog weet is zoiets als: zoals de groene kleuren uit de veren van Quetzalcoatal vervagen, zo ook verdwijnen wij.’

‘Wie is Quetzalcoatal?’

Ida voelt hoe Miguel zijn hoofd opricht. Dan legt hij het weer neer.

‘Toen in New York, toen was mijn vader kleermaker. De naaimachine stond in de winkel en daar speelde ik. Mijn vader schudde knopen in een trommeltje, dan moest ik ze weer sorteren. Ik bouwde er torentjes van. Ik legde mozaïeken van knopen. Onder de toonbank gaf ik mijn zusje de fles. Daar lag een dik kussen, waar ik tegenaan kon zitten. Moeder bracht altijd eten mee uit het restaurant waar ze werkte. Mijn ouders waren echt arm in het begin. Vader kocht van de dure stoffen een paar meter en hij wikkelde die om goedkope rollen.

Nu hebben ze een atelier en drie grote winkels. Beide zussen hebben een winkel. Ik zat ook in de zaak, maar ik wilde niet meer. Ik wilde filmen, wilde naar LA. Toch mis ik mijn familie. Jij niet?’

‘Nee.’ Ida schuift haar hoofd naar achteren, tuurt naar de bovenarm van Miguel. Twee vlekjes van het inenten. Meertjes zonder water, zo van dichtbij. Eén met geribbelde omtrek, de andere met putjes op de bodem.

‘Wij zijn uitvliegers, zo zeiden de burens dat. Zelf heb ik bedacht: los zand gezin.’ Ida laat haar vinger over de vlekjes gaan.

Miguel gaat op z'n zij liggen en kijkt. Zijn elleboog ligt voor de ogen van Ida. Ze schrijft geknikte achten op zijn arm.

Hij streelt de zijkant van haar lichaam, van het hoofd tot onder de knie. En opnieuw. Zacht duwt hij haar heup naar achteren. Ida ligt op de rug. De plafondlamp hangt midden boven het bed. Ida legt haar arm over de ogen. Miguel streelt haar lippen, de huid rondom de mond. 'Strak,' zegt hij. 'Kom maar elke dag een half uurtje bij mij. Ik masseer het los.' Ida legt de arm naast zich. Ze kijkt naar de stekeltjes.

'Fietsvrouw,' zegt Miguel. Hij gaat met een vinger over de scheiding van wit en bruin op haar arm. Dan op de andere. Dan naar de lijnen op haar been.

'Allemaal wit hierbinnen,' zegt hij en tekent een cirkel over haar lichaam.

'Hier ook.' Hij buigt verder, pakt haar voet en gaat over de gekruiste banden. Hij strijkt zijn duim over de binnenkant van haar hiel. Het schicht door haar lichaam. Ida komt overeind en duwt Miguel tegen de matras.

'Mister Venice Beach,' flaneerder, versierder, maar hoe zegt ze dat zo gauw in het Engels? 'Ik heb echt wel gezien hoe je daar rondloopt op de Figuora, kijk.' Ze recht haar lichaam vanaf de knieën en beweegt het heen en weer. 'Je overhemd open vanaf hier, zo, kijk.' Het spierwitte gestreken overhemd en zijn bruine huid. 'Ik heb ze echt wel gezien, deze en deze en deze.' Ida streelt zijn borstharen, zoent ze.

In de gang klinken voetstappen. Er gaat een deur open. Ida kruipt in elkaar, kijkt achterom. De deur is dicht. Miguel legt haar hoofd tegen zich, gaat met zijn vingers door haar haren.

'Het was stampvol op de boot toen we vertrokken naar New York.'

'Dag Miguelito,' zei oma.

Ik vroeg waarom zij niet op de boot was. Mama hilde. Ik hilde. Wie moest mij op schoot nemen, een mango voor mij schillen?'

'Het was zo koud in New York. We woonden bij een tante in. Ik mocht nooit op de keukentafel zitten als zij aan het koken was.'

'Jammer dat je morgen weggaat. Anders had ik yuquiyú voor je gemaakt. Houd je van ananas?'

'Lekker.'

'Je holt een ananas uit, vermengt het vruchtvlees met rijst, saus, paprika, stopt dat in de vrucht, doet die even in de oven. Mmmh.'

Ida legt haar hoofd op het kussen. Ze streelt de arm van Miguel.

‘Op zondag moesten we wandelen in Brooklyn. Ik moest het kostuum aan dat vader gemaakt had en als we hoorden: wat een prachtig pakje, dan ging mijn vader naar die mensen toe en boog en gaf hen een visitekaartje. Ik heb er nog steeds eentje. Dus morgen vlieg je over New York? Zwaai maar even van mij.’

‘New Yok,’ zegt Ida. Ze liggen allebei op de rug. Zijn haren voelen zo zacht.

‘Nuw Yok,’ zegt Miguel.

‘Nuw Yok,’ probeert Ida. Met haar vingertoppen gaat ze tegen de stekeltjes in.

‘Nu jij. Hoofd.’

‘Oofd.’

‘Lichaam.’

‘Li kaam.’

‘Kadobbik.’

‘Kadobiek.’

‘Dreumende beume, weggefleerde kleren, buuten ist duuster, now mojs luustern, gefluuster gesmuuster kadobbik kadobbik kadobbik...’ Miguel slaapt. Zijn geslacht ligt tegen zijn lies. Het bevindt zich buiten zijn lichaam en het heeft de kleur van daarbinnen. Een blauwe ader tekent zich af. Ida weet niet of hij had willen vrijen, weet niet of hij naar huis moet of niet. ‘Kadobbik kadobbik, kadobbik,’ zegt ze zachtjes voor zich uit. Steeds sneller, dan weer langzaam. Het geluid van een galopperend paard.

Als ze wakker wordt, is Miguel zich aan het aankleden. Het is drie uur. Hij geeft haar een zoen. ‘Bye bye Ida.’ Zachtjes maakt hij de deur open. Hij kijkt niet meer achterom.

7

Ida zet de snelkoker aan. Ze hoort Angol in de douche.

Hij drukt de tv. aan met zijn voet. Ida geeft hem de beker koffie. Hij drinkt hem staande leeg.

‘Alles in orde voor de reis?’ vraagt hij.

‘Ja.’

‘Hoe laat ging de bus ook alweer?’

‘Om twee uur, vanaf de Alameda.’

‘Misschien leen ik een auto. Dan ben ik tegen enen hier. Anders tot ziens.’

Ida krijgt een zoen.

8

Ida hoort de hordeur dicht vallen. Ze strijkt haar broek, kijkt even op. Het gezicht van de bijrol. Antonio geeft haar een hand. Ida zet het strijkijzer rechtop, neemt de stekker uit het stopkontakt.

‘I’ve one hour. You want to make love with me?’ hoort Ida hem vragen.

Ze haalt het stapeltje kleren van zijn bed, stopt alles in de fietstas.

Het daglicht komt binnen door de ramen rij, die net onder het plafond begint. Vanwege de smog ziet het licht er gedempt uit. Ida ligt op haar rug, de voeten om elkaar gehaakt. Eén lange ovalen schaal is ze, waar Antonio in past. Hij beweegt in haar. Ze drinkt van zijn speeksel.

Kind dat op zijn buik slaapt, zo ligt hij. Beide armen over de matras uitgespreid als vlerkjes. Op een keer als ze met iemand vrijt zal het huilen doorzetten. Misschien vrijen ze verder, misschien niet, maar de ander zal niet verbaasd zijn, zal niets vragen, iemand als Antonio zal het zijn.

Ida trekt met haar voet het laken omhoog, spreidt het over hen beiden.

‘Was it good for you?’ Antonio kijkt haar aan. Over zijn wang loopt een vouw van het kussen.

Ida maakt zijn krullen lang. Zijn ogen zijn van het lichtste blauw dat ze gezien heeft.

‘Angol heeft bruine ogen,’ zegt Ida. ‘De jouwe zijn blauw. Jouw huid is witter dan die van Angol.’

‘He didn’t want me to meet you,’ zegt Antonio. ‘Miguel wanted.’

Hij strekt zijn armen en duwt zich omhoog. Langzaam. De schouders van Ida komen bloot te liggen, dan de borsten, de buik. Haar vagina zit ineen gevouwen om zijn geslacht.

Antonio pakt het condoom vast, maakt zich los uit haar. Hij stapt uit bed.

‘Zijn die schoolkinderen niet erg vroeg?’ vraagt Ida.

‘Nee.’ Antonio trekt de kastdeur open, pakt een handdoek. ‘Teveel kinderen en te weinig geld voor scholen. Niet alleen hier in South Gate. Ook in de zwarte wijken.’ Hij slaat het laken terug, wrijft zijn gezicht over de buik van Ida.

‘De helft van de kinderen heeft ’s morgens les, de anderen ’s middags.’

Ida hoort hoe hij de glazen afscheiding van het bad dicht schuift. Dan klettert het water.